

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878. Andra Kammaren. N:o 22.

Lördagen den 16 Mars.

Klockan 10 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 9 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Herr Statsrådet m. m. H. L. Forssell aflemnade följande Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o angående afsöndring af jord för folkskolans behof från sergeantsbostället Bergane N:o 1 i Elfsborgs län och öfverstebostället Kastellgården i Göteborgs och Bohus län; och

2:o angående kolonien S:t Barthélemys återlemnande till Frankrike.

Herr Talmannen mottog dessa Kongl. propositioner under förklaring, att Kammaren skulle ega desamma grundlagsenlig behandling.

§ 3.

Efter föredragning af Herr Åke Anderssons motion, N:o 155, om förändrad lydelse af 9 § Riksdagsordningen, blef samma motion hänvisad till Konstitutions-Utskottet.

§ 4.

Föredrogs och bordlades för andra gången Lag-Utskottets utlåtanden N:is 19, 20 och 21.

§ 5.

Förekom till afgörande Stats-Utskottets utlåtande N:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

Punkten 1:

Bifölls.

*Angående
ålderstillägg
åt åtskillige
tjenstemän i
Statskontoret.*

I *punkten 2* hade Utskottet hemställt:

att det i Herr *P. M. Bergströms* motion, N:o 91, framställda förslag om beviljande af ålderstillägg från och med sistlidet år åt sex af motionären uppgifne tjenstemän i Statskontoret icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I anledning af denna hemställan anförde

Herr *P. N. Bergström*: Jag måste på det högsta beklaga, att Utskottet icke kommit till annat resultat i denna fråga. Samma billighetsskäl, som föranledde att notarien *Kinberg* vid sistlidet års riksdag tillerkändes den förbättring i sina löneförmåner, tvenne ålderstillägg, hvaraf han ansågs hafva gjort sig förtjent, samma skäl tror jag för min del äfven tala för att de tjenstemän, som jag i min motion omnämnt och af hvilka en del tjenstgjort inom verket längre än *Kinberg*, bort komma i åtnjutande af den utaf mig för dem begärda löneförbättring af dels två, dels ett ålderstillägg, som Utskottet icke velat tillstyrka.

Om vi till exempel besinna att Herr *Wulff*, som tjenstgjort såsom ordinarie i Statskontoret i snart 20 år, nu blifvit i fråga om rätt till ålderstillägg stäld på samma punkt som den yngste ordinarie tjenstemannen i verket, hvilken tjenat endast ett eller annat år, så måste hvar och en inse att detta är en obillighet. Utskottet synes äfven hafva funnit förhållandet behjertansvärdt; men säger sedermera: "att frågor af förevarande beskaffenhet otvifvelaktigt böra underkastas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning innan desamma hänskjutas till behandling af Riksdagen" och detta kan väl i regel anses riktigt; men hvad detta fall särskildt beträffar, tror jag att Utskottet skulle varit i tillfälle att skaffa sig alla erforderliga upplysningar, då dels Utskottets sekreterare är statskommissarie, dels en annan ledamot af Statskontoret särskildt förordnats att tillhandagå Utskottet med upplysningar.

Hvad beträffar farhågan att bifall till motionen skulle komma att blifva ett farligt prejudikat för framtiden, ber jag få erinra att sådant så mycket mindre kan blifva händelsen, som tjenstemännen i första lönegraden inom Statskontoret hafva 200 kronor mindre lön än motsvarande tjenstemän i andra nyreglerade verk. De hafva nemligen 1,600 kronor i lön och 1,200 kronor i tjenstgöringspenningar, under det deras verderlikar inom andra embetsverk hafva 1,800 kronor i lön och 1,200 kronor i tjenstgöringspenningar.

Jag anser således, att omförmålde tjenstemän böra få på grund af sin långa tjenstgöring, under det den gamla lönestaten var gällande, komma i åtnjutande hvar för sig af ett ålderstillägg, räknadt från och med år 1877. Och torde billigheten äfven fordra att de blifva

berättigade till tjänstårsberäkning från den tid, då de tillträdde sina ordinarie tjänstebefattningar.

Herr Hedin: Till de skäl, som redan blifvit anförda af motionären, skall jag anhålla att få föga några ytterligare betraktelser.

Som Kammarens ledamöter behagade finna, har Stats-Utskottet här använt ett blott formelt skäl för sitt afstyrkande af bifall till motionärens förslag, nemligen att frågor af förevarande beskaffenhet icke böra af Riksdagen afgöras utan att förut hafva undergått Kongl. Maj:ts pröfning, och att sådant icke i detta fall egt rum. Nu vill jag för min del mycket gerna medgifva, att Stats-Utskottet understundom kan behöfva anlita dylika formella förskansningar till skydd mot den stora mängd af frågor, som eljest skulle komma att öka dess arbeten. Jag medger äfven att Stats-Utskottet är i sin goda rätt då det sålunda afvisar åtskilliga ämnen, som dragas under dess behandling, utan att förut hafva undergått Kongl. Maj:ts pröfning. Mot en sådan grundsats kan icke vara något att invända, så länge nemligen man låter densamma gälla för hvad den rimligtvis kan gälla, eller såsom en allmän praktisk-politisk *regel*, hvilken dock som andra regler kan medgifva sina undantag. Skulle man deremot uppställa denna grundsats, att Riksdagen icke bör behandla frågor, som icke förut undergått Kongl. Maj:ts pröfning, såsom en helig lag, till obrottslig efterlefnad, den der skulle binda Riksdagens handlingsfrihet, då komme man att göra sig skyldig till en betänklig formalism, der man till förmån för princippytteri skulle offra sak. Så har Stats-Utskottet ock sjelf uppfattat denna grundsats vid flera tillfällen. Jag vill särskildt erinra om det slag af pensionsfrågor, hvilka Stats-Utskottet alltid regelbundet och undantagslöst afslår, när de icke komma från Kongl. Maj:t. Men Utskottet har äfven beträffande en del af sådana pensioner tyst erkänt, att de varit af beskaffenhet att mycket väl kunna af Riksdagen beviljas, ehuru förslaget om dem utgått från enskild motionär. Och Utskottet har äfven utan motstånd funnit sig i att Riksdagen beviljat dem, änskönt Utskottet i kraft af sin ifrågavarande grundsats afstyrkt sådant. Ett liknande fall synes mig föreligga äfven här, ty att de skäl, som Utskottet anført, äro blott formella och icke sak-skäl, är lätt att visa. Hvad motionären begärt och hvad Riksdagen skulle komma att göra genom bifall till motionärens förslag är ingenting annat än en ny tillämpning under alldeles enahanda förhållanden af en princip, som Riksdagen redan godkänt, då den år 1877, på sätt i motionen omrörmäles, beviljade ålderstillägg åt en annan tjänsteman i Statskontoret. Att omständigheterna nu och då äro alldeles enahanda, är utredt i motionen. Och, på sätt den föregående talaren redan anmärkt, skulle Stats-Utskottet, derest det ansett sig hafva någon anledning till tvekan om riktigheten af de i motionen uppgifna fakta, lättare än någon annan haft tillfälle att verificera dessa fakta. Behöfligheten af Kongl. Maj:ts föregående pröfning är sålunda i sjelfva verket ingen. Efter hvad jag hört, lärer också den afdelning inom Utskottet, som preliminärt behandlat frågan, varit ense om att föreslå Riksdagen ett beslut, som skulle så oförtydbart

Angående
ålderstillägg
åt åtskillige
tjänstemän i
Statskontoret.
(Forts.).

Angående
ålderstillägg
åt åskillige
tjenstemän i
Statskontoret.

(Forts.)

uttala den åsigten, att de framställda anspråken vore rättvisa och billiga, att man derigenom, åtminstone indirekt, likasom utbjöde Kongl. Maj:t att till en följande Riksdag främja den framställning, som man nu icke ville bifalla, derföre att den kommit från enskild motionär.

Huru saken kommer att ställa sig, derest man förvägrar de ifrågasvarande tjenstemännen att för åtnjutande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, under hvilken de före reorganisationen af Statskontoret tjenstgjort på verkets gamla stat, skall jag bedja att få belysa med ett exempel. Bland de tjenstemän, om hvilka motionären talat, finnes en, som inträdde i statens tjenst år 1853, eller för nära ett fjerdedels sekel sedan. År 1858 fick han fullmakt på ordinarie tjenst af första lönegraden i det dåvarande Statskontoret. Intill den tid, då reorganisationen af detta verk genomfördes, voro första gradens löner så små, att de, om jag minnes rätt, tillsammans med dyrtidstillägg, från den tid detta beviljades, uppgingo till föga mer än 1,900 kronor. Efter omorganisationen af Statskontoret hafva visserligen tjenstemännen i samma lönegrad i lön och tjenstgöringspenningar tillhoppa 2,800 kronor. Men detta belopp är, såsom motionären riktigt anmärkte, 200 kronor lägre än deras vederlikars inom öfriga nyreglerade verk. Nåväl, om denne tjensteman icke skulle få tillgodoräkna sig sin långvariga tjenstgöring inom det gamla Statskontoret för att komma i åtnjutande af ålderstillägg, kommer saken att ställa sig så, att han, som år 1853 inträdde i verket och år 1858 förseddes med fullmakt å tjenst, skulle komma att åtnjuta ålderstillägg samtidigt med tjensteman i Statskontoret, som derstädes inträdde 1874 och på samma gång som den försträmnde, nemligen i December 1876, fick fullmakt på tjenst inom första lönegraden i det reorganiserade Statskontoret, det vill säga att för den förre af desse tjenstemän kommer 21 års troget och nitiskt arbete i statens tjenst icke att räknas för något i fråga om tillgodonjutande af ålderstillägg! Då så är förhållandet, står man i sjelfva verket icke inför en fråga om billighet utan inför en om rättvisa, som är så enkel och klar, att ett barn borde kunna fatta den.

Utom det nu anförda vill jag endast fästa uppmärksamheten på några få omständigheter. Under det att man således skulle förvägra ett antal tjenstemän inom Statskontoret att få tillgodoräkna sig sin långa tjenstgöring på den gamla staten för åtnjutande af ålderstillägg, har dessa tjenstemäns, lika som samtliga tjenstemäns i Statskontoret, arbete betydligt ökat, hvilket hvar och en lätt kan fatta, då jag erinrar om blott det enkla faktum, att vid reorganisationen af Statskontoret dess tjenstemannapersonal minskades med hälften, eller från 35 till 17. Detta framgår för öfrigt af Herr Statsrådet och Chefens för Finansdepartementet anförande till statsrådsprotokollet, som finnes bilagdt i propositionen vid 1876 års riksdag, angående ombildning af Statskontoret. Att derjemte en naturlig följd af den betydliga minskningen i Statskontorets embets- och tjenstemannapersonal kommer att blifva i betydlig mån minskade utsigter till befordran för underordnade tjenstemän inom verket, är ju tydligt.

Stats-Utskottet anmärker att, om man skulle bifalla det af motionären framställda förslaget, vore det att befara, att flera framställnin-

gar i samma syfte som den nu föreliggande skulle komma att inom Riksdagen väckas. Detta skäl synes mig icke förtjena mycket afseende derföre, att det lärer vara få af de stora reorganisationsfrågor, med hvilka riksdag efter riksdag sysselsätter sig, som äro af den i ordets hela mening genomgripande beskaffenhet som reorganisationen af Statskontoret. Med ett så omfattande arbete, som reorganisationen af Statskontoret var, förefaller det mig helt naturligt, att det efteråt kan befinnas, att man gjort sig skyldig till ett eller annat förbiseende, och att en eller annan liten jemkning kan vara att vidtaga för att icke enskilda personers rätt skall trädas för nära, hvilket deremot synes mig vara mindre att befara vid andra reorganisationer, hvilka icke äro af den genomgripande beskaffenhet som ombildningen af Statskontoret onekligen var.

Jag kan således icke annat än förena mig i motionärens anhållan om bifall till motionen. På de i början af mitt anförande framlagda skäl vågar jag äfven för min del uttala den förhoppningen, att Stats-Utskottets ledamöter, i likhet med hvad i många andra likartade frågor förut varit förhållandet, icke heller nu måtte allt för hårdt hålla på sitt förslag.

Herr Hörnfeldt: Jag kan visserligen medgifva, att det möjligen finnes billighetsskäl, som tala för bifall till motionärens förslag om ålderstillägg för de nu ifrågavarande sex tjänstemännen i Statskontoret; men Utskottet har saknat tillräcklig utredning att kunna bedöma, huruvida dessa billighetsskäl äro likställda med de billighetsskäl, som talade för bifall till de af Riksdagen i fjor beviljade ålderstillägg för en annan tjänsteman i Statskontoret, nemligen notarien Kinberg. Det är således alldeles riktigt hvad den föregående talaren anmärkte, att Utskottet af rena formalitetsskäl saknat anledning att tillstyrka den gjorda framställningen. Men dessa formella skäl hafva varit af den beskaffenhet, att Utskottet icke gerna kunnat undgå att beakta dem. Då nemligen Kongl. Maj:t vid 1877 års riksdag afgaf proposition till Riksdagen med begäran att nyssbemälda tjänsteman måtte tillerkännas ålderstillägg, måste det förefalla helt naturligt att Utskottet icke kunnat annat än vänta att, derest Kongl. Maj:t hade funnit lika goda och lika talande skäl för beviljande af en dylik förmån åt de af motionären uppräknade tjänstemännen, Kongl. Maj:t äfven skulle hafva varit i tillfälle att, om icke till sistlidne Riksdag, så åtminstone till den innevarande, göra den framställning, motionären nu gjort. Då så icke skett, kan deraf dragas den slutsats, att framställningen åtminstone i något hänseende icke varit fullt befogad. Det vore dessutom, efter mitt sätt att se saken, alldeles origtigt, om Riksdagen skulle till behandling företaga frågor af sådan beskaffenhet som denna, innan de ännu varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning och derefter af Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagda. Genom att upptaga till pröfning och godkänna de skäl motionären till stöd för sin motion framställt, skulle nemligen komma att inträffa just hvad Utskottet befarat, eller att antagligen flera förslag i samma syftning, som det nu föreliggande, skulle komma att inom Riksdagen väckas, samt Riksdagen sålunda försättas i vill-

*Angående
ålderstillägg
åt åtskillige
tjänstemän i
Statskontoret.
(Forts.)*

Angående
älderställägg
åt åtskillige
tjenstemän i
Statskontoret.
(Forts.)

rådighet vid bedömandet af de särskilda anspråkens giltighet. Då, såsom jag nyss nämnde, någon föregående utredning af vederbörande myndigheter i förevarande afseende icke egt rum, har Utskottet icke ansett sig kunna till motionen tillstyrka bifall. Jag förmodar emellertid, att, derest de skäl, som här föreligga, verkligen befinnas vara så talande, som den näst föregående talaren påstod, Kongl. Maj:t icke lär underlåta att, efter verkställd utredning af förhållandet, till en kommande Riksdag framlägga förslag i förevarande fråga, hvilket Riksdagen nog skall behjerta, om skäl dertill förefinnas.

Jag får således hemställa, att Kammaren ville, med afslag å motionärens förslag, bifalla Stats-Utskottets hemställan.

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som blifvit gjorda, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag å samma hemställan och bifall i stället till motionärens förslag; och förklarade Herr Talmannen sig hafva funnit den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

”Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 2:dra punkten af utlåtandet N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Herr P. N. Bergströms ifrågavarande motion.»

Voteringen försiggick och utföll med 117 ja mot 22 nej; hvadan Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

Punkten 3.

Blef jemväl bifallen.

Punkten 4.

Utskottets hemställan i *mom. a* bifölls.

Angående
ny aflönings-
stat för Gene-
ralpoststyrel-
sen.

Uti *mom. b* hade Utskottet utlåtit sig öfver af Kongl. Maj:t framlagdt förslag till ny stat för Generalpoststyrelsen jemte i afseende å den nya aflöningen af Kongl. Maj:t föreslagna villkor; och hade Utskottet, som vid berörda förslag till stat ej haft annat att erinra, än dels att generalpostdirektörens kontanta aflöning, hvilken Kongl. Maj:t ansett böra bestämmas till 10,000 kronor, deraf 7,000 kronor

såsom lön och 3,000 kronor såsom tjänstgöringspenningar, synts Utskottet böra utgå med 6,200 kronor såsom lön och 2,800 kronor såsom tjänstgöringspenningar, eller med tillhoppa 9,000 kronor, och dels att Utskottet funnit böra i staten intagas föreskrift derom, att, derest vaktmästare åtnjöte fri bostad, afdrag till belopp af 150 kronor skulle å den kontanta lönen ega rum, på anförda skäl hemställt:

att nedan intagna, af Utskottet uppgjorda förslag till stat för Generalpoststyrelsen måtte jemte de i afseende å den nya afföningen af Kongl. Maj:t föreslagna villkor och förbehåll vinna Riksdagens godkännande; dock med det tillägg, att den embets- och tjänstemännen medgifna semester endast finge åtnjutas, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kunde ske.

Angående
ny affönings-
stat för Gene-
ralpoststyrel-
sen.
(Forts.)

Förslag till stat för Generalpoststyrelsen.

	Lön.	Tjenstgö- ringspen- ningar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Generalpostdirektören...	6,200	2,800	9,000	jemte fri bostad. Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kro- nor.
1 byråchef	4,400	2,000	6,400	
2 byråchefer	8,800	4,000	12,800	
<i>Kanslibyrån:</i>				
1 sekreterare	3,000	1,500	4,500	Efter 5 år kan lö- nen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 500 kronor.
1 registrator	1,800	1,200	3,000	
1 notarie och ombuds- man	1,800	1,200	3,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
<i>Trafikbyrån:</i>				
1 sekreterare	3,000	1,500	4,500	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	
<i>Kameralbyrån:</i>				
1 kamrerare och sekreterare	3,000	1,500	4,500	
Transport	—	—	65,700	

Angående
ny aflönings-
stat för Gene-
ralpoststyrel-
sen.
(Forts.)

	Lön.	Tjenstgö- ringspen- ningar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Transport	—	—	65,700	
1 bokhållare	1,800	1,200	3,000	
2 d:o	3,600	2,400	6,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	Efter 5 år kan lö- nen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytter- ligare 500 kronor.
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
1 revisor	1,800	1,200	3,000	
4 revisorer	7,200	4,800	12,000	
1 förvaltare af postver- kets hufvudkassa	3,000	1,500	4,500	
1 förvaltare af postver- kets frimärkesförråd	3,000	1,500	4,500	
1 förrådsintendent	3,000	1,500	4,500	
Till vikariatsersättning samt arvoden åt ex- tra biträden m. m., förslagsvis	—	—	35,000	
1 förste vaktmästare ..	800*)	300	1,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kron.
1 vaktmästare	500*)	300	800	
5 d:o	3,500*)	1,500	4,000	
Summa	—	—	156,100	

*) Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, den kontanta lönen minskas med 150 kronor.

Enligt anteckning å utlåtandet, voro i afseende på förevarande moment följande reservationer inom Utskottet anmälda, nemligen:

af Herr *L. M. Nordenfelt*, som föreslagit:

1) angående generalpostdirektörens aflönning,
att Kongl. Maj:ts proposition måtte på det sätt af Riksdagen
bifallas, att för generalpostdirektören lönen blefve be-
stämd till 7,000 kronor
och tjenstgöringspenningarne till 3,000 »

Summa 10,000 kronor,

dock under följande villkor:

Om generalpostdirektören åtnjuter fri bostad, skall, så länge

denna förmån kvarstår, den kontanta lönen minskas med 1,000 kronor; och

2) angående de allmänna villkoren för åtnjutande af de nya lö-
nerna,

att bland dem måtte införas två så lydande stadganden:

»att första gradens tjänster inom Generalpoststyrelsen må tillsättas genom fullmakt, utfärdad å befattning inom denna grad, med Generalpoststyrelsen förbehållen rätt att anställa fullmaktsinnehavaren till tjänstgöring tills vidare såsom notarie och ombudsman, notarie, registrator, aktuarie, bokhållare eller revisor; samt

att enahanda rätt må tillkomma Generalpoststyrelsen beträffande de nuvarande tjänstemän utaf motsvarande grad, hvilka öfvergå på den nya aflöningsstaten»;

af Herr Grefve *S. Lagerberg*, hvilken i afseende å aflöningen för generalpostdirektören velat bifalla hvad Kongl. Maj:t i fråga om utgifterna för postverket föreslagit; och

af Herr *Liss Olof Larsson*, som för sin del yrkat:

»1) dels att poststyrelsens tjänstemän måtte, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit för telegrafstyrelsens tjänstemän, endast få fullmakt på tjänst i grad;

2) dels att chefens löneinkomster måtte bestämmas till 10,000 kronor, deraf lön 7,000 och tjänstgöringspenningar 3,000 kronor, dock med det förbehåll att, så länge fri bostad åtnjutes, lönen minskas med 1,000 kronor;

3) dels att kassören, förrådsintendenten och förvaltaren af postverkets frimärkesförråd må tillhöra första graden, och lönen till dem utgå med samma belopp, som för öfrige tjänstemän i nämnde grad, men att de, som förordnas att bestrida kassörsgöromålen och att förvalta frimärkesförråden, må erhålla såsom misräkningspenningar den förre 1,500 kronor och den senare 500 kronor, samt att den, som förordnas att bestrida intendentsgöromålen, må erhålla ett arvode af 1,500 kronor;

4) dels ock att, då såsom kompetensvilkor för inträde i poststyrelsens tjänst endast fordras aflagd maturitetsexamen, lönen för första gradens tjänstemän måtte bestämmas till 1,300 kronor och tjänstgöringspenningarne till 1,200 kronor med rätt till tre ålderstillägg å 500 kronor hvart femte år, intill dess sammanlagda löneinkomsterna uppgå till 4,000 kronor»;

kommande, enligt hvad reservanten jemväl anmärkt, Generalpoststyrelsens stat, derest de i reservationen framlagda, härofvan intagna ändringsförslag bifölles, att minskas med 12,500 kronor.

Efter föredragning af Utskottets hemställan, lemnades ordet på begäran till

Herr *Ljunggren*, som yttrade: Stats-Utskottet har icke kunnat tillerkänna giltighet åt de af departementschefen anförda skäl för generalpostdirektörens aflönings bestämmande till högre belopp än det af komiterade föreslagna, eller 9,000 kronor jemte fri bostad. Ut-

Angående
ny aflönings-
stat för Gene-
ralpoststyrel-
sen.
(Forts)

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

skottet yttrar härom i motiveringen: "om än sistnämnda förmån icke torde böra, vid lönebeloppets fastställande, derå utöfva det inflytande, som blefve fallet derest densamma upptoges till sitt verkliga värde, lär likväl sådan hänsyn dertill böra tagas, att icke aflöningsförmåner i sin helhet komma att stå i ett allt för ojemnt förhållande till andra likställda embetsmäns aflöning." Längre ned anställer Utskottet en jemförelse emellan ifrågavarande aflöning och den för chefen för jernvägstrafiken fastställda och kommer dervid till den slutsatsen, att, genom antagande af det kongl. förslaget, general-postdirektören skulle komma i en väsentligt fördelaktigare ställning än chefen för jernvägstrafiken. För min del är jag fullt tillfreds med Utskottets motivering, men med det resultat, till hvilket Utskottet kommit, känner jag mig icke tillfredsstäld. Genom antagande af Utskottets förslag skulle nemligen general-postdirektören komma i en bättre ställning i afseende på löneförhållandena, än chefen för jernvägstrafiken, och detta på grund af rättigheten till fri bostad för den förre. Ty hvilket värde man än må sätta på denna förmån, så kan man dock aldrig beräkna den så lågt, att icke genom densammas åtnjutande general-postdirektörens löneförmåner komma att betydligt öfverstiga den med honom likstälde chefen för jernvägstrafiken. Jag kan således icke gilla Utskottets förslag i denna del. Deremot synes mig det af tvenne af reservanterne inom Utskottet, Herrar L. Nordenfelt och Liss Olof Larsson, i afseende på denna punkt framlagda förslag, vara mycket bättre än Utskottets. Ty om Riksdagen antager reservanternes förslag, så skulle derigenom för framtiden för statsverket bibehållas dispositionsrätten öfver den åt general-postdirektören nu upplåtna boställsvåningen. Man kan nemligen lätt tänka sig att postverket blir i behof af ökad utrymme för sina embetslokaler, och då kan det vara fördelaktigt för statsverket att för detta ändamål hafva denna våning att tillgå.

För löntagaren ställer sig också saken på sätt och vis bättre, om man antager reservanternes i stället för Utskottets förslag, enär han nemligen i förra fallet erhåller högre lön i förhållande till tjänstgöringspenningar, och i följd häraf större pension vid sitt afskedstagande.

På grund af hvad jag sålunda anför, anhåller jag om afslag å Utskottets förslag i denna punkt och bifall till reservationen, enligt den redaktion Herr Nordenfelt deråt gifvit.

Herr Liss Olof Larsson: Af betänkandet synes, att jag vid denna punkts behandling inom Stats-Utskottet i några fall varit af olika tanke med Utskottets majoritet; och jag ber derföre att få i korthet redogöra för de skäl, som föranledt mig att i dessa fall skilja mig från Utskottets förslag.

Det förekommer då först i min reservation den olikhet med Utskottets förslag, att jag ansett, det poststyrelsens tjänstemän borde få fullmakt endast på tjänst i viss grad, men icke på viss tjänstebefattning. Jag har nemligen icke kunnat finna i den Kongl. propositionen något skäl angifvet, hvarföre i fråga om poststyrelsens tjänstemän ett annat förfarande skall iakttagas än i fråga om telegrafsty-

relsens, i hvars stat, såsom Herrarne af detta betänkande finna, endast upptagas olika tjenstegrader, men icke göres någon skilnad mellan tjenstebefattningar inom samma grad. Jag hade dock för min del efter genomläsning af den Kongl. propositionen trott, att, oaktadt deri de olika befattningarne inom samma tjenstegrad voro specificerade, det ändock var Kongl. Maj:ts både rättighet och afsigt att vid utfärdandet af instruktion för embetsverket bestämma, att tjenstemännen icke skulle hafva fullmakt annat än på viss tjenstegrad. Men inom Utskottet uppträdde flere ledamöter mot en sådan tolkning af den Kongl. propositionen och ansågo, att det vore nödvändigt att bestämma lön för en viss tjenstebefattning, då, såsom man uttryckte sig, det lätt kunde komma en fnurra på tråden mellan styrelsen och de lägre tjenstemännen och det då vore så godt, att dessa senare innehade en mera fast ställning, så att de icke kunde af styrelsen förflyttas från en befattning till en annan inom samma grad. För min del anser jag det deremot vara högst nödigt, att styrelsen, som ansvarar för göromåleus gång inom verket, också har i sin hand att placera tjenstemän inom samma lönegrad på den plats, der de bäst behövas och der de bäst kunna för hvarje gång fullgöra sin pligt. Så synes ock Kongl. Maj:t hafva uppfattat saken vid fråga om reglering af telegrafstyrelsen. Som Herrarne se af Utskottets förslag till stat för generalpoststyrelsen, upptagas der i samma lönegrad registrator, notarie och ombudsman, notarier och aktuarier, eller fyra olika tjenstebefattningar under samma grad, hvaremot enligt mitt förslag endast skulle bestämmas lön för så och så många befattningar inom samma grad, med rätt för styrelsen att förflytta dem från en till annan befattning inom samma grad.

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

Vidare förekommer i min reservation den skilnad mot Utskottets förslag, att jag ansett chefens löneinkomster böra bestämmas till det af Kongl. Maj:t äskade belopp 10,000 kronor, dock med det förbehåll att så länge fri bostad åtnjutes, lönen minskas med 1,000 kronor. Skälen, hvarför jag gjort detta, hafva redan framhållits af den nästföregående talaren, hvarföre jag icke torde behöfva dervid uppehålla mig.

I fråga om kassörens, förrådsintendentens och förvaltarens af postverkets frimärkesförråd löneinkomster har jag ock varit af olika tanke med Utskottets majoritet. Utskottet har föreslagit att dessa tre tjenstebefattningar skulle uppföras i andra lönegraden, det vill säga i likhet med sekreterarens och kamrerarens. För min del har jag åter ansett det vara lämpligare, att dessa tjenstebefattningar tillhörde första lönegraden, men att de tjenstemän, åt hvilka lemnades förordnande att desamma bestrida, finge särskilda arvoden eller så kallade misräkningspenningar. Jag tror nemligen, att göromålen inom verket skulle skötas bättre, om styrelsen hade i sin makt att kunna å dessa tjenstebefattningar placera de tjenstemän, som för tillfället vore de lämpligaste. Jag föreställer mig att till exempel en kassör, då han till befattningen förordnades, kan vara därför mycket lämplig, men att sedermera kunna inträffa förhållanden, såsom en förändring i hans ekonomiska ställning eller dylikt, som göra att styrelsen kunde anse

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

det önskligt, att personen i fråga icke längre bibehölles å en sådan plats, der han skulle handhafva så mycket penningar. Det kunde då vara skäl att förflytta honom till en annan plats. Men styrelsen får enligt Utskottets förslag icke göra detta, emedan tjänstemannen i fråga har fullmakt på en viss tjänstebefattning och derföre sitter kvar till dess han blifver pensionsmessig, för så vidt han icke begått någon tjänsteförseelse, som kan föranleda hans skiljande från befattningen. Härefter kommer jag till förrådsintendenten. Med denne tjänsteman förhåller det sig så, att hans göromål icke äro inskränkta till kontorsgöromål eller sådana göromål som kunna utföras vid en pulpet eller bord, utan att han, som har under sin vård alla postverkets tillbehör af åkdon och andra förnödenheter, hvilkas inköp han skall verkställa, och afsyna m. m., af sådan anledning har sin verksamhet äfven utomhus, hvaraf följer att till denna befattning fordras en person med god helsa och vigör.

Den som förordnas att sköta platsen är nog dertill lämplig, då han förordnas; men om hans helsa försvagas, eller han af annan omständighet varder olämplig att sköta denna ansträngande befattning, så har man ingen annan utväg än att förordna en annan som sköter tjänsten, under det att den ordinarie tjänstemannen uppbär lönen, eller ock förflytta denne på indragningsstat, ehuru han mycket väl kunde sköta en annan befattning inom verket, och detta kan, enligt min tanke, icke vara för verket nyttigt. I sådant fall vore det godt, om styrelsen kunde förflytta honom till någon annan för honom mera lämplig befattning.

Hvad jag nyss anført om kassören gäller äfven förvaltaren af frimärkesförrådet. Kongl. Maj:t föreslår att dessa tjänstemän skulle tillhöra andra lönegraden och således få en lön af 4,500 kronor. Så vidt jag känner till göromålen inom postverket, är förvaltandet af frimärkesförrådet den angenämaste befattningen inom hela poststyrelsen och icke alls jemförlig med de två sistnämnda befattningarna. Och ingen torde kunna påstå, att det är en ansträngande befattning. Dessutom har man, då man för ett par år sedan reglerade lönerna för Statskontorets tjänstemän, ansett lönen för den tjänsteman, som fick sig uppdraget att handhafva och utlemna stämplat papper, böra bestämmas lika med lönen för en tjänsteman i första lönegraden, plus 500 kronor i misräkningspenningar. Jag vet icke heller, hvarför frimärkesförvaltaren i poststyrelsen, skall hafva högre aflöning än stämpelkassören i Statskontoret. Båda befattningarna äro lika ansvarsfulla och lika ansträngande.

En annan fördel skulle äfven vinnas genom mitt förslag, att endast lemna tjänstemännen fullmakt för tjenstgöring inom grad och ej för viss tjenst, den nemligen att de derigenom kunde få en mångsidigare kunskap om göromålen i verket, lättare arbeta sig in i dessa olika göromål samt sålunda äfven förr, än annars kunnat ske, vinna oefdran. Skulle de deremot fastläsas på sina platser, så skulle de blifva mera främmande för öfriga göromål inom verket, och sålunda äfven svårigen kunna avancera till högre platser. En kassör till exempel, som fastläses vid kassapulpeten, kan omöjligen få någon grundligare

känedom om verkets förvaltning i öfrigt. Hvad särskildt angår förvaltaren af postverkets frimärkesförråd, så sitter han nu i ro i postverkets gamla lokal; men får han fortfarande sitta der utan att någonsin få något annat att göra, så tror jag icke att han skall känna till mycket af hvad som försiggår i styrelsen på Norrmalm. Jag tror således, att man bäst betjenar postverket, om man lemnar styrelsen rätt att förflytta tjänstemännen från en plats till en annan inom en och samma grad.

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

Jag kommer nu till en annan punkt af min reservation, nemligen den som rör tjänstemännens i första lönegraden rätt till aflöning vid tillträdet af deras tjänstebefattningar. Detta är en principfråga, som eger sin tillämplighet äfven på tvenne andra verk inom sjunde hufvudtiteln, tull- och telegrafstyrelserna. Som Herrarne veta, fordras för inträde i poststyrelsens likasom i tullstyrelsens och telegrafstyrelsens tjänst icke någon akademisk examen, utan endast maturitets-examen. Inom löneregleringskomitén önskade man, att börja med, att kompetensvilkoren för inträde i dessa trenne verk skulle ställas lika med dem som blifvit fastställda för de verk komitén förut reglerat, och satte på grund häraf äfven i fråga, att aflöningen vid tillträdet af första gradens tjänster borde vara lika med aflöningarne för samma grad i de redan reglerade verken. Komitén föreslog nemligen vid regleringen af tullstyrelsen samma löneförmåner för första gradens tjänstemän der som inom andra verk. För att få detta förslag antaget, hade man icke annat medel än att föreslå kompetensvilkoren för inträde i verket lika med dem som voro stadgade för inträde i andra nyreglerade verk, eller att för inträde i tullstyrelsen skulle fordras akademisk examen. Tullstyrelsen afstyrkte emellertid i hufvudsak detta förslag. Vid regleringen af postverket och telegrafverket ogillades äfven af löneregleringskomitén förslaget att höja kompetensvilkoren för inträde i dessa verk, då cheferne för de tvenne verken alldeles bestämdt motsatte sig en dylik förhöjning. Nu synes mig billigheten fordra, att de tjänstemän, som vid inträdet i ett embetsverk icke hafva högre kunskapsmått än det, på hvilket maturitets-examen anses utgöra ett bevis, kunna nöja sig med ett lägre aflöningsbelopp, än som är bestämdt för tjänster, till hvilkas erhållande fordras akademisk bildning. Om t. ex. af två personer, som tagit maturitets-examen och som således kunnat samtidigt blifva i postverket inskrifna såsom extraordinarier, den ena genast börjar sin tjänstgöring derstädes, men den andra, som vill förvärfva större kunskaper, söker inträde vid universitetet och stannar der tills han tagit kansli- eller juridisk examen, hvartill, efter hvad jag hört, icke mindre än i allmänhet fem år åtgå; så tror jag att, om nemligen akademisk bildning skall vara värd någonting, hvilket den väl för visso är, den, som varit anställd fem år tidigare såsom extraordinarie och derföre också kan hafva förhoppning att fem år tidigare få lön i första lönegraden, då han inträder i denna lönegrad, äfven bör kunna nöja sig med en lägre aflöning än den, som tillbragt fem år vid akademien och der förvärfvat sig ett högre mått af kunskaper, får såsom tjänsteman i första graden i ett verk, der såsom kompetensvilkor är stadgadt att hafva aflagt examen

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

vid universitetet. Deremot anser jag att den förre, sedan han genom en längre tjänstgöring i embetsverket förskaffat sig större erfarenhet och skicklighet att uppfylla sin plats, bör beredas möjlighet att småningom få samma löneförmåner som den senare, som tagit akademisk examen. Detta skulle, såsom jag föreställer mig, lättast låta sig göra på det sätt att, sedan den oexaminerade tjänstemannen under de fem första åren såsom ordinarie tjänsteman uppburit 500 kronor högre aflöning än hans examinerade kamrat i samma lönegrad, honom skulle tillerkännas trenne lönetillökningar af 500 kronor hvar femte år, till följd hvaraf han efter 15 års tjänstgöring komme att erhålla samma löneförmåner som den examinerade kamraten i samma lönegrad efter tio års tjänstgöring. Jag tror att, om man vill se på billighetens fordringar, detta mitt förslag skall befinnas mycket tilltalande, för så vidt man för öfrigt, i likhet med mig, vill tillerkänna den akademiska bildningen något värde. Säger man åter att båda dessa tjänstemän böra hafva lika stor aflöning genast från början, så vågar jag antaga att för dem som sådant yrka den akademiska bildningen icke har något synnerligt stort värde. Men då frågar jag: hvarföre skall man då i vissa fall fordra en sådan högre bildning, om den icke skall värderas till någonting? Den enklaste rättvisa synes mig således kräfva den förändring i Utskottets förslag, hvarom jag i sista momentet af min reservation gjort framställning.

På grund af det anförda får jag yrka bifall till Utskottets förslag med de ändringar deruti, som finnas upptagna i min reservation.

Herr Axell: Jag kan icke underlåta att uttala min förvåning deröfver att löneregleringskomitén, Kongl. Maj:t, Stats-Utskottet och till och med den siste ärade talaren, som tillika är reservant i denna punkt, ansett generalpostdirektörens embete af så öfvervägande vikt och betydelse, att dess innehafvare borde erhålla högre lön och större förmåner än cheferne för öfriga statens embetsverk af ungefär samma storlek. I principen är jag visserligen för att väl aflöna tjänstemännen, bland annat emedan jag anser dem, må hända endast med undantag af kroppsarbetare, vara de tyngst beskattade medlemmarne i samhället; men jag vill ogerna vara med om att rubba likställigheten mellan de statens tjänstemän, som hafva sins emellan lika grad och betydelse. En sådan rubbning anser jag emellertid föreligga i det af Kongl. Maj:t nu framlagda förslag till stat för poststyrelsen. Icke nog med att generalpostdirektören enligt detta förslag skulle erhålla högre lön än alla andra generaldirektörer, utan han skulle äfven få större förmåner för öfrigt än t. ex. generaldirektören för statens jernvägstrafik, hvilken senare post man dock ovilkorligen måste erkänna vara mera ansvarsfull och tjensten så till vida af större värde än chefsbefattningen för postverket, som staten vid dess besättande är underkastad en ganska stor konkurrens från den enskilda industriens sida. Sådant är deremot icke fallet med posttrafiken. Några enskilda postanstalter finnas, som bekant, icke, men deremot en massa af enskilda jernvägar.

Går jag nu till de skäl löneregleringskomitén för sitt förslag anført och hvilka af Kongl. Maj:t blifvit upptagna, så tror jag till och

med att man kan bestrida giltigheten af det *första* bland dem, nemligen att den särskilda beskaffenheten af det general-postdirektören tillkommande chefskap fordrade hans närvaro i embetslokalen äfven å andra än de vanliga arbetstiderna, hvadan staten ock hade skyldighet att medelst embetsvåning i postverkets hus sätta honom i tillfälle här till. Men äfven om man skulle erkänna att så vore förhållandet, så anser jag att ett mycket stort språng blifvit gjordt i bevisningen, då deraf skulle följa att "under sådant förhållande boställsförmånen icke borde vid bestämmandet af hans aflöning särskildt tagas i betraktande". För min del kan jag icke inse det logiska sammanhanget mellan försats och eftersats i detta fall. Jag skulle derföre ansett det vara lämpligast att generalpostdirektörens löneförmåner sattes i paritet med öfriga chefers för de förvaltande verken, enkannerligen generaltulldirektörens, och således bestämdes till 9,000 kronor, samt att dervid skäligt afdrag gjordes för den bostadsförmån som nu tillkommer honom. Då emellertid ingen af Stats-Utskottets ledamöter funnit sig böra göra en så stor afprutning i Kongl. Maj:ts proposition, så ber jag att få instämma i det af reservanten Herr L. O. Larsson i detta hänseende framställda yrkande.

*Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)*

Herr Key: Den ärade talaren på dalabänken uppehöll sig länge vid den stora vikt, som aflagda embetsexamina böra ega för blifvande tjänstemän. För min del vill jag visst icke underskatta värdet af kunskaper, utan instämmer tvärtom med honom i önskvärdheten för *alla* tjänstemän att förvärfva sig bildning; och jag medgifver gerna att akademiska examina äro, så att säga, svart på hvitt på åtminstone ett visst mått af bildning. Men jag ber att få erinra derom, att postverket i afseende på tjänstemännens kompetensvilkor befinner sig i samma ställning som t. ex. telegrafverket, tullverket och jernvägs- trafikstyrelsen. Alla dessa verk äro nemligen af en, så att säga, sammansatt beskaffenhet; de äro icke blott rena embetsverk utan äfven derjemte administrativa verk. Vi veta också att vid enskilda jernvägar mången trafikchef aflönas med mångdubbelt större lön än en professor, derför att till dessa chefsplatser fordras egenskaper af den beskaffenhet att de som ega dem kunna, både åt de bolag de betjena bereda väsentligt ökade inkomster, och i det praktiska lifvet i allmänhet för sig sjelfve påräkna högre aflöning. Derför tror jag det vara vådligt att fastställa akademisk examen såsom uteslutande och högsta kompetensvilkor för dessa administrativa verks tjänstemän, enär, om så blefve förhållandet, man lätt kunde gå miste om män med egenskaper, som företrädesvis gjorde dem lämplige att beklåda åtminstone vissa poster i dessa verk. Skulle man emellertid önska inslå på den bana, som den ärade talaren tycktes vilja beträda, måste man vara konsekvent och låta samma princip blifva genomgående i alla industriellt administrativa verk.

I fråga om generalpostdirektörens boställsvåning, förhåller sig med den på det sättet, att, om man ock kan vara oense om den större eller mindre vigten af hans befattning, jemförd med t. ex. generaldirektörens för jernvägsstrafiken eller generaltulldirektörens, man dock

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

icke gerna kan vara oense derom, att hans tjänstebefattning påkallar hans närvaro i tjänstelokalen äfven på annan tid än den vanliga arbetstiden. I bilagan till Kongl. Maj:ts proposition N:o 6 c) pag. 3 finnes härom anfördt följande: "Emellertid och då generalpostdirektörens verksamhet vore af beskaffenhet att icke kunna uteslutande till vissa bestämda tider af dagen förläggas, utan ofta påkallade embetsåtgärder äfven å annan än den för embetsverken i allmänhet vanliga arbetstiden, så att embetsvåning i postverkets hus vore för generalpostdirektören behöflig, hafva komiterade" — det är nemligen lönerегleringskomitén som yttrar detta — "ansett, att denna omständighet icke borde föranleda någon nedsättning i nämnda, af dem för chefen föreslagna lönebelopp". Sedan statsrådet och chefen för Finansdepartementet anfördt detta ur komiterades förslag, förklarar han sig i allo instämma i denna komiterades uppfattning; och man lär icke heller, med mindre man vill förändra postverkets instruktion och vidtaga åtskilliga ganska genomgående förändringar, kunna jäfva hvad komiterade och Herr Finansministern sålunda yttrat, rörande nödvändigheten deraf, att generalpostdirektören bor i postverkets lokal. Så har också alltid varit förhållandet; och jag vet icke mera än en enda generalpostdirektör, som någon tid uthyrt sin boställsvåning i posthuset. Då postverket för sin utvidgning behöfde nämnde generaldirektörs våning i det gamla posthuset — det nya vid Rödbodtorget var ännu icke uppfördt — erhöll dåvarande generalpostdirektören år 1863 en hyresersättning af 2,400 kronor. När det sedermera blef fråga om, att det nya posthuset skulle byggas, upptogs i den ritning dertill, som blifvit godkänd af öfverintendentsembetet och faststald af Kongl. Maj:t den 17 Mars 1871, uttryckligen boställsvåning för generalpostdirektören. Denna ritning och dertill hörande kostnadsförslag har äfven blifvit af Riksdagen godkänd. Följaktligen har Riksdagen erkänt, att chefens boställsvåning bör finnas i det nya posthuset. Under sådana förhållanden tror jag, att Stats-Utskottet icke gerna kunnat utlåta sig annorlunda än det här gjort; och då i allt fall i de föreslagna summorna icke är någon skilnad, ty Utskottet har föreslagit lönen till 9,000 kronor jemte fri bostad, under det reservanterne föreslagit den till 10,000 kronor med det förbehåll, att deraf skulle afdragas 1,000 kronor, så länge fri bostad åtnjötes, så blifver ju förhållandet enahanda ungefär, hvilketdera förslaget som bifalles, d. v. s. lönen blifver 9,000 kronor så i ena som andra fallet; men, om reservationen bifalles, har man frångått den princip, som hittills gällt, den nemligen, att generalpostdirektören, för sina tjänsteåliggandens skull, bör bo i posthuset. Jag tror, att Stats-Utskottet i detta fall bättre träffat det rätta än den ärade reservanten, hvarför jag vågar anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Herr Abr. Rundbäck: Jag har begärt ordet med anledning af talarens på dalabänken yttrande i fråga om detta embetsverk.

Herr Liss Olof Larsson anförde till en början, att fullmakt för vissa tjänstemän i poststyrelsen, och likaså i öfrige närbeslägtade embetsverk, icke skulle lemnas på viss tjänst utan endast på viss

grad, och att det skulle stå styrelsen öppet att sedermera skjutsa innehafvaren från den ena tjänsten till den andra, allt efter styrelsens godtyckande.

Ett sådant godtycke anser jag hvarken böra tillstädjas eller gillas. Riksdagen bör väl tvärtom vara angelägen om, att statens tjänstemän komma i en sjelfständig ställning och icke, de må sköta sina tjänster aldrig så väl, ständigt behöfva buga sig för att få sitta kvar vid dem. Detta är en grundsats, som jag anser vi hafva mycket att tacka för i vårt land och som vi icke böra öfvergifva. I Preussen gäller visserligen den praxis, att för regeringen misshaglige tjänstemän förflyttas, och ovanligt är icke, att sådana transporter ega rum från Ostpreussen till Vestpreussen och tvärtom; men hvar gång sådant inträffar, väcker det också ett bittert missnöje i hela landet. Inom den corps jag tillhör är denna rättighet att transportera tjänstemännen i viss mån införd, i det nemligen de tvenne yngste lärarne vid ett läroverk kunna förflyttas derifrån till ett annat. Sistlidne höst tillämpades berörda stadgande för första gången, och detta just vid det läroverk jag tillhör, i det nemligen en lärare förflyttades derifrån till Helsingborg. Nu var förhållandet, att han utom sin lärarebefattning skötte redaktörsplats i en tidning; och genast var man framme med talet om förföljelse derför att han var tidningsredaktör, om veld, våld, orättvisa och förtryck. I detta tal låg ingen sanning; men misstanken var nära till hands, att honom af nyssnämnda anledning vederfors ett sådant förtryck. Jag kan derför icke annat än protestera mot att en sådan grundsats, som den Herr L. O. Larsson vill göra gällande, blir införd i vår förvaltning.

Herr Liss Olof Larsson sade vidare, att en tjänsteman, som kvarhålles på en och samma plats, blir oduglig att sköta någon annan tjänst. Men ju längre en tjänsteman sitter kvar vid sin befattning, desto mer får han tillfälle att göra sig förtrogen med densamma, med desto större skicklighet skall han sköta den.

Vidare har samne talare föreslagit att, eftersom för inträde i poststyrelsen icke fordras akademisk examen, första gradens tjänstemän derstädes borde erhålla en lägre aflöning än deras gelikar i andra verk, men i stället för två ålderstillägg få tre sådana. Jag medgifver att Herr Liss Olof Larsson har rätt, om man betraktar saken endast från synpunkten af tjänstemannens berättigade anspråk. Ty otvifvelaktigt är, att en tjänsteman, som icke tagit akademisk examen och i följd deraf, på samma gång hän undgår den med dylik examens afläggande ofta förenade skuldsättning, kan börja sin tjänstgöring fem år tidigare i medeltal räknadt, än den som aflagt examen vid universitetet, icke kan hafva samma anspråk på högre lön som den sistnämnde. Men det är en annan synpunkt, som vid bedömandet af denna fråga äfven bör uppmärksammas, nemligen synpunkten af de respektive embetsverkens — ty här är ju fråga om flera embetsverk — eget intresse. I och med detsamma man gifver tjänstemännen i dessa embetsverk en lägre aflöning till att börja med, så blifver följden den, att man, på det att de må kunna lifnära sig, måste låta

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

dem med sina befattningar på stat förena andra befattningar, hvilket dock Stats-Utskottet, i likhet med hvad som blifvit föreskrifvet för tjenstemän i andra embetsverk, anser böra förbjudas tjenstemännen i poststyrelsen. Men man vet att vederbörande styrelser, då de måste erkänna att de underlydande tjenstemännen icke kunna lefva på sina löner, vanligen blunda i detta afseende och låta dem förskaffa sig biförtjenster. Det är derföre ur embetsverkens eget intresse som jag anser vi böra bifalla Stats-Utskottets, i detta hänseende med så väl lönerregleringskomiténs som Kongl. Maj:ts öfverensstämmande förslag.

Det var hufvudsakligen detta jag ville säga, då jag begärde ordet. Sedan dess har frågan om generalpostdirektörens lönevilkor kommit på tal. I afseende på dessa lönevilkor förundrar det mig, liksom talaren på norrlandsbänken, att Kongl. Maj:t kunnat föreslå dem till 10,000 kronor plus boställsvåning, som Kongl. Maj:t anser vara värd lika med noll. Huru en boställsvåning af det omfång och med den komfort inrättad, som den ifrågavarande och om hvilken, om jag icke misstager mig, statsrevisorerna yttrat, att den är den förnämsta våningen i hela posthuset, kan värderas till noll, är mig omöjligt att begripa. Stats-Utskottet har visserligen uppskattat våningen till 1,000 kronor och afdragit motsvarande belopp från generaldirektörens lön; men denna värdering synes mig vara allt för låg — Utskottet hade gerna kunnat taga till något mera. Något yrkande i sådan riktning vill jag dock icke framställa. Jag har endast velat uttala min förvåning deröfver, att Kongl. Maj:ts regering icke tillerkänt våningen något värde, i synnerhet i betraktande af den bostadsbrist som för närvarande råder i hufvudstaden.

På tal om detta ämne, ber jag att få göra en liten erinran. På samma gång man måste erkänna, det Riksdagen och landet i allmänhet kan anses stå i ganska stor förbindelse till generalpoststyrelsen för den raska utveckling postverket under senare åren vunnit, skulle denna förbindelse ingalunda minskas, om nödig sparsamhet och omtanke iakttoges i afseende på postreformerna, så att icke postverkets utgifter år från år stege i så oerhörd grad som hittills.

När jag först blef riksdagsman, gaf posten ännu någon vinst. Postverkets utgifter uppgingo då endast till mellan 1 och 2 millioner. Nu är postverkets utgiftsstat uppe på öfver 5 millioner; och jag är öfvertygad att, om vi fortsätta på det sättet, poststaten snart skall hinna upp till 10 millioner. Den åkande postföringen slukar de största summorna; men jag tror för min del att, till stor besparing för statsverket, på många linier mycket väl kunde införas gående postförläggning i stället för åkande. Då detta emellertid icke hör till den föredragna punkten, skall jag icke dermed upptaga Kammarens tid, utan slutar med att i korthet yrka bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Hörnfeldt: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Jag är förekommen genom den af vice ordföranden i Stats-Utskottet afgifna förklaring, rörande generalpostdirektörens aflöningsförmåner. Lika med honom anser jag, att i sjelfva verket ingen väsentlig skilnad förefinnes mellan Utskottets förslag i nämnda afseende och reservanten

Herr Liss Olof Larssons. Utskottet har föreslagit aflöningen till 9,000 kronor jemte fri bostad, under det reservanten vill bestämma aflöningen till 10,000 kronor, men med afdrag af 1,000 kronor så länge fri bostad åtnjutes. Enligt båda förslagen skulle generalpostdirektören således erhålla 9,000 kronor jemte den boställsvåning, han disponerar i postverkets hus. Jag kan för min del icke se någon annan skilnad mellan dessa förslag, än att reservanten i siffror bestämdt angifver hvad han anser att boställsvåningen är värd — nemligen 1,000 kronor.

Med anledning af samme reservants, från Utskottets afvikande förslag om sättet för aflönande af kassören, förrådsintendenten och förvaltaren af postverkets frimärkesförråd, vill jag erinra, att i allmänhet aflöningen för tjenstemän, hvilka handhafva uppbörd, ställer sig något högre än för tjenstemän, hvilka icke hafva uppbörd om händer. Deraf förklaras hvarföre Stats-Utskottet uppfört aflöning för dessa tjenstemän i andra graden och ej, såsom reservanten påyrkat, i första graden, men med tillägg af misräkningspenningar eller arfvode, hvarigenom i alla fall deras aflöning skulle till beloppet blifva alldeles lika med den af Utskottet föreslagna.

Slutligen har reservanten yrkat, att lönen för första gradens tjenstemän i Generalpoststyrelsen bör bestämmas till 1,300 kronor och tjenstgöringspenningarne till 1,200 kronor, eller med andra ord att i förevarande fall aflöningen skulle sättas 500 kronor lägre än hvad tjenstemän i samma grad inom andra reglerade embetsverk åtnjuta. Till stöd för detta yrkande har han framhållit, att man vid bestämmandet af tjenstemäns aflöning bör lägga särskild vikt vid den omständigheten, huruvida akademisk examen ingår bland kompetensvilkoren eller icke. Då för inträde i postverkets tjenst icke fordras akademisk bildning, utan endast aflagd maturitetsexamen, anser därför reservanten att aflöningen för första gradens tjenstemän bör bestämmas till lägre belopp än eljest skulle blifvit förhållandet, i händelse akademisk examen erfordrats. Ehuru jag på intet sätt vill fränkänna den akademiska bildningen dess värde, tror jag dock för min del, att man vid aflöningens bestämmande icke uteslutande bör fästa afseende vid det större eller mindre mått bildning, tjenstemännen inom postverket ega, utan hufvudsakligen taga hänsyn till deras duglighet i det fack, der de verka. Har en posttjensteman fullgod förmåga att sköta sin tjenst, kan det vara likgiltigt om han tagit den filosofiska graden eller om han endast tagit maturitetsexamen. Skulle man utgå från den grundsatsen, att tjenstemännens aflöning bör bestämmas relativt till den grad af akademisk bildning, hvartill hvar och en kommit, då blefve resultatet ungefär detsamma som om en landtbrukare, hvilken behöfver en rättare, skulle nödgas gifva högre lön till denne, i händelse han tagit akademisk examen, än om han ej eger akademisk bildning. Tvenne sökande till platsen anmäla sig, hvaraf den ene tagit filosofiska graden, den andre icke. Båda hafva deremot genomgått landtbruksskolan. Men landtbrukaren skulle vara tvungen att gifva högre lön åt den förre, af den anledningen att han besitter akademisk bildning, då den senare möjligen är fullt lika

*Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)*

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

duglig landtbrukare som den förre. Säkerligen skulle man anse sådant orimligt. För min del anser jag lika orimligt att med afseende å posttjenstemännens aflöning uteslutande taga hänsyn till deras större eller mindre lärdom. Det är i första rummet dugligheten, som härvid måste vara bestämmande.

Utaf det anförda torde vara klart att jag ej anser, att Herr Liss Olof Larssons berörda förslag förtjenar något afseende. Han åberopade sig visserligen på sparsamhetsskäl, men ehuru en skenbar nedsättning i slutsumman af staten skulle vinnas genom bifall till hans förslag, skulle dock ett tredje ålderstillägg i stället införas, och aflöningen derigenom med tiden till beloppet sammanfalla med den af Stats-Utskottet föreslagna. För min del anser jag att två ålderstillägg äro tillräckliga, och att vi ej böra ytterligare tillskapa ett tredje.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Statsrådet Lagerstråle: Några bland de talare, hvilka yttrat sig rörande denna punkt, hafva framställt anmärkningar mot den aflöning, Kongl. Maj:t föreslagit åt chefen för poststyrelsen och dervid fotat sina anmärkningar på jemförelser mellan berörda chefsplats och enahanda poster inom andra förvaltande verk. Då icke en genomgående omreglering af *alla* embetsverk sker samtidigt, utan småningom, inträffar under stundom att ojemnheter ega rum uti de förslag, hvilka för Riksdagen framläggas, för ett embetsverk tidigare, för ett annat senare. Det kan ej förnekas att vid jemförelse mellan de två generaldirektörer, hvilka här blifvit omnämnda, nemligen den för jernvägstrafiken och den för postverket, man med skäl kan anmärka, att allmängiltig grund saknas för den senares ställande i högre aflöningsförmåner än den förre. Men å andra sidan är det af alla erkänt, att chefen för Generalpoststyrelsen i och för tjenstens noggranna utöfvande har behof af att allmänneligen under dagarne hafva sin vistelse inom det hus, der styrelsens särskilda lokaler äro inrymda.

Den våning i posthuset, som nu är honom tillagd, har också ända från posthusets uppbyggande varit för honom afsedd. Det hade varit önskvärdt, om äfven generaldirektören för statens jernvägstrafik kunnat erhålla en sådan våning inom det hus vid centralstationen, der lokal för Trafikstyrelsen är inredd; men det har funnits andra embetsmän inom samma verk, för hvilka det varit än nödvändigare att bereda plats inom detta hus, och detta har hittills utgjort hinder för att åt styrelsens chef der inreda bostadslägenhet, ehuru en sådan förmån för honom otvifvelaktigt skulle vara till förmån äfven för sjelfva förvaltningen. Såsom en talare yttrat, har den nu ifrågavarande våningen blifvit i värde uppskattad till noll; en sådan otillfredsställande uppskattning af värdet lärer väl ingen hafva uppställt. Då emellertid Kongl. Maj:ts framställning i afseende å generalpostdirektörens löneförmåner icke vunnit understöd i Stats-Utskottet, torde framställningen hafva föga utsigt att vinna Riksdagens bifall.

Äfven har det blifvit af en talare framhållet, att vilkoren i afseende å tjenstemännens förflyttning från en tjänst till en annan inom postverket skulle blifva olika med den, som skulle i detta hänseende

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

gälla i fråga om telegrafverket. Om man såsom ett framtidsmål får tänka sig dessa båda verks förening, så synes det vara af vigt att det mindre verket, som skall komma att uppgå i det större, har ett vilkor om större rörlighet för sina tjenstemän än det större verket, med hvilket det mindre eller telegrafverket skall komma att förenas. Poststyrelsen torde icke vara i behof af en sådan rörlighet, åtminstone icke i vidsträcktare mån än att tjenstemän af samma slag inom de olika byråerna möjligen kunna förflyttas från den ena byrån till den andra; och något hinder i löneregleringen för en sådan omflyttning torde icke förefinnas. Att man i allmänhet icke bör inlägga någon större godtycklighet i vilkoren för tjenstemännens anställning, eller skyldighet för dem att vara underkastade förflyttning till annan tjenst, har redan förut af andra talare blifvit framhållet; och instämmer jag för min del fullkomligt i hvad de i detta hänseende yttrat.

En reservant har påyrkat dels nedsättning i en del tjenstemäns aflöningsförmåner, dels en annan beräkningsgrund för ålderstilläggen och dels en lägre utgångspunkt för sjelfva lönerna för alla dem, som blifvit såsom tjenstemän i första graden anställda utan föregången akademisk examen. Andra ledamöter inom Utskottet hafva dock, efter min förmening, redan fullkomligt vederlagt dessa inkast. Jag kan derföre inskränka mig till att förena mig i deras yttranden och hemställa, att Stats-Utskottets förslag i detta fall måtte vinna Kammarens bifall.

Herr Bruhn: Stats-Utskottets Herr vice Ordförande uttalade den åsigten, att det på grund af bestämmelser i instruktioner och till följd af generalpostdirektörens göromål skulle vara snart sagdt absolut nödvändigt, att generalpostdirektören innehade bostadslägenhet i samma hus som embetsverket vore inrymdt. För den åsigten, att detta likväl icke måste vara så absolut nödvändigt, hemtar jag skäl i samma vice ordförandens anförande. Han sade nemligen deri, att en generalpostdirektör uthyrt sin bostadslägenhet i gamla posthuset. Under huru lång tid uthyrningen räckte sade han icke; och det vet jag icke heller. Han nämnde vidare, att, då år 1862 generalpostdirektörens bostadslägenhet blef för postverkets eget behof nödvändig, han måste afstå från densamma. Detta förhållande fortfor, förmodar jag, tills det nya posthuset kom till stånd, då generalpostdirektören der erhöll bostad. Det synes således att under en ganska lång tid detta nödvändighetsförhållande, att generaldirektören skall hafva bostadslägenhet inom postverkets hus, antingen icke förefans eller åtminstone icke var, såsom Stats-Utskottets vice ordförande låtit förstå, för verkets gång absolut nödvändigt.

Det har vidare framhållits såväl af samma vice ordförande som äfven af en annan ledamot i Stats-Utskottet, en talare på norrlandsbänken, att det icke skulle vara någon betydlig skilnad mellan Utskottets förslag och reservantens, Herr Liss Olof Larssons, då Utskottet i sitt förslag upptagit generalpostdirektörens löneförmåner till 9,000 kronor utan afseende å värdet af bostadslägenheten, och reservanten upptagit dem till 10,000 kronor med afdrag af 1,000 kronor för bo-

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

stadslägenheten. För min del finner jag emellertid skilnaden emellan dessa förslag ganska betydlig och hemtar för denna min åsigt äfven stöd af Herr vice Ordförandens anförande. Han sade nemligen att, då generalpostdirektören 1862 måste lemna sin bostadslägenhet i postverkets hus, han därför ersattes med 2,400 kronor. Skilnaden mellan värdet å bostadslägenheten enligt reservantens beräkning, eller 1,000 kronor, och den år 1862 generalpostdirektören gifna hyresersättning af 2,400 kronor är dock 1,400 kronor. Skulle nu generalpostdirektören på grund deraf, att postverket skulle komma i behof af hans bostadslägenhet för egen räkning — hvilket behof jag till följd af allt hvad jag hört talas om posthuset, anser snart nog kunna inträffa — blifva förr eller senare nödsakad att lemna sin bostadslägenhet, så kan fråga uppstå till hvilket belopp denna skall ersättas, då den gamla bostadslägenheten ersattes med 2,400 kronor. Bostadslägenheten i det nya posthuset skulle antagligen icke komma att ersättas med mindre än 3,000 kronor, men möjligen 4,000 kronor. Det blir således en ganska betydlig skilnad i detta fall mellan Utskottets förslag och det reservanten, Herr Liss Olof Larsson, framställt. På dessa skäl skall jag be att i fråga om generalpostdirektörens löneförmåner få instämma med Herr Liss Olof Larsson.

Herr Talmannen aflägsnade sig nu, och Herr vice Talmannen öfvertog ledningen af förhandlingarne; hvarefter

Herr Axel Bergström erhöll ordet och anförde: Herr Talmän! Det låter icke förneka sig att, på sätt den förste talaren nämnde och äfven Stats-Utskottet i sitt betänkande yttrat, generalpostdirektören, hvad angår löneförmåner, kommer i en väsentligt fördelaktigare ställning än generaldirektören och chefen för statens jernvägstrafik. Detta gäller med afseende så väl å de löneförmåner, som äro föreslagna af Kongl. Maj:t, som å dem, Stats-Utskottet i sitt betänkande förordat. Detta missförhållande har möjligen uppkommit deraf, att en bostad för generalpostdirektören redan från äldre tider funnits anordnad i postverkets gamla hus och derföre ansetts böra beredas honom jemväl i det nya huset, men att bostad deremot icke kunnat åt generaldirektören för statens jernvägstrafik inrymmas i det nya centralstationshuset. Emellertid tror jag, att det finnes en utväg att afhjelpa detta missförhållande, ty i skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 28 April 1877 har Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, "om och till hvilken utsträckning tjänstebefattningar vid statens jernvägstrafik böra vara med fördelen af fri bostad, vare sig i statens egna eller förhyrda lokaler, förenade, samt derefter så väl i berörda hänseende som i de med denna fråga sammanhängande öfriga omständigheter i nåder meddela de föreskrifter, Kongl. Maj:t må finna vara för ändamålet tjenliga".

Det torde vara skäl för regeringen att begagna det bemyndigande som hon, enligt min tanke, genom denna skrifvelse fått, att söka, så vidt det är möjligt, bereda äfven åt chefen för statens jernvägstrafik fri bostad, vare sig inom stationshuset eller i närheten deraf. Ty det

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

är väl uppenbart, att de skäl, som tala för att en förvaltningschef så mycket möjligt är bör finnas tillstädes i embetslokalen, gäller för sistnämnde chef i ännu högre grad än för generalpostdirektören eller någon annan chef vid de förvaltande verken.

Hvad nu beträffar företrädet mellan de tre här föreliggande förslagen: Utskottets, Herr Nordenfelts och Herr Liss Olof Larssons, så ber jag för min del att få omfatta det först nämnda, eller Utskottets. Jag vill nemligen icke vara med om att på lösa grunder uppskatta värdet af den generalpostdirektören beredda boställsförmån, såsom reservanterne så väl den ene som den andre gjort, då de föreslagit, att från den till 10,000 kronor satta lönen må afdragas 1,000 kronor, så länge generalpostdirektören vore i åtnjutande af denna förmån. Ganska väl vet jag, att denna bostad har ett mycket högre värde, efter min uppfattning åtminstone, bröder emellan, ej lägre än 3,000 kronor, men för min del unnar jag gerna chefen för en så vigtig förvaltning denna bostad och 9,000 kronor lön dertill.

De skäl deremot, som i Kongl. propositionen anförts för lörens bestämmande till 10,000 kronor jemte fri bostad och således högre än t. ex. den, som åtnjutes af chefen för Fångvårdsstyrelsen, hafva ingalunda varit för mig öfvertygande. För så vidt jag förstår, har generaldirektören för Fångvårdsstyrelsen så stora uppgifter att lösa, att de väl kunna ställas i bredd med generalpostdirektörens. Honom åligger att sörja för att vårt fängelse- och penitentiärväsende vederbörligen vårdas och upprätthålles så att det motsvarar sitt viktiga ändamål, och den omständighet, att föremålen för hans omvårdnad äro människor med odödliga själar, synes mig icke kunna eller böra verka derhän, att hans embete betraktas såsom mindre viktigt och betydelsefullt än generalpostdirektörens, som har att sörja för befordrandet af postförsändelser till adressorterna.

Icke heller kan jag godkänna, att postverket oupphörligen benämnas industriel anstalt eller inrättning. Så vidt jag har mig bekant, är ett postregale rådande här i Sverge. Det må sålunda gerna medgifvas, att posten till sin art *kan* vara föremål för enskild industri, men den *får* icke vara det i vårt land. Afgifterna för postbefordringarne äro bestämda af Riksdagen och, med bästa vilja att genom nedläggning af postafgifterna öka posttrafiken, kan generalpostdirektören icke på nämnda väg åstadkomma en sådan tillökning just derför, att ifrågavarande afgifter äro bevillningsafgifter, fastställda af Riksdagen.

Gör jag en jämförelse med en annan generaldirektör, nemligen chefen för tullstyrelsen, kan jag icke neka, att generaldirektören för postverket i den Kongl. propositionen blifvit väl mycket tillgodosedd. Generaltulldirektören står i spetsen för en förvaltning, som årligen inbringar staten 22 till 25 millioner kronor och ännu mera. Man har ofta, då det gällt att aflöna embetsmän, som stå i spetsen för en större penningeförvaltning, ansett och anført, att desses aflöning borde vara så riklig, att de icke komme i frestelse att missbruka sitt förtroende. Detta är ett ganska vanligt och ofta hört skäl i denna Kammare. Generaltulldirektören har emellertid af Kongl. Maj:t icke föreslagits

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

att undfå större lön än 9,000 kronor och, så vidt jag vet, har för honom icke ifrågasatts fri bostadsvåning.

Äfven om man vill se på resultatet af postförvaltningens verksamhet, kan man icke kalla den för en industriell inrättning. Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet har på ett ställe i sitt underdåniga föredrag yttrat, att postverket bör anses såsom "*en industriel anstalt, hvars inkomster i regeln betäcka utgifterna*". Detta har dock, såsom vi alla veta, ty värr icke på senare tiden varit händelsen, ty sedan de tre sista åren 1875, 1876 och 1877 laborerar postverket med ett deficit af 1,400,000 kronor. Detta är ändock endast ett minimum efter Generalpoststyrelsens eget öfverslag. Man kan visserligen, såsom Herr Departementschefen gjort, begagna en eufemism och säga, att det endast är "*ett missförhållande mellan inkomster och utgifter*", men i sjelfva verket är det ändock ett deficit och ett högst betydligt deficit, med anledning hvaraf Statskontoret måst lemna postverket försträckningar, för hvilka således nämnda verk häftar i skuld till Statskontoret. Ja! Herr Departementschefen har icke ens tilltrött sig att nu ifrågasätta, såsom han uttryckt sig, "*en definitiv uppgörelse*" eller, såsom jag benämner det, afskrifning af postverkets skuld, emedan man äfven under det löpande året emotser ett till beloppet ökändt deficit. Såsom Kammarens ledamöter hafva sig bekant, har hos Riksdagen blifvit begärdt och af Utskottet tillstyrkt ett extra förslagsanslag för år 1879 af 350,000 kronor; hvaraf är uppenbart, att Herr Departementschefen icke heller, hvad angår nästa år, vågar antaga att postverkets inkomster skola förslå till betäckande af utgifterna.

Är det nu verkligen, såsom Herr Departementschefen sagt, ett kännetecken på en industriell anstalt, att dess inkomster betäcka utgifterna, kan postverket så mycket mindre sägas vara en sådan industriell anstalt. För min del vill jag icke, såsom Utskottet antydtt, påstå, att förhöjningen i generalpostdirektörens aflöning från 9,000 till 10,000 kronor blifvit ifrågaställd ensamt af chefen för Finansdepartementet, emedan jag anser att frågan härom blifvit framställd af Kongl. Maj:ts regering samfäldt med all den solidaritet och auktoritet, som tillkommer henne; men det oaktadt måste jag uttala min belåtenhet med att Utskottet till 9,000 kronor nedprutat lönen för nämnde generaldirektör.

Hvad nu förevarande löne- och organisationsfråga i öfriga delar beträffar, instämmer jag i allo med Stats-Utskottet.

Herr Liss Olof Larsson: Jag skall bedja att med några ord få bemöta hvad af åtskillige talare blifvit anfördt mot den af mig framställda reservationen, dock utan att dervid upptaga till besvarande hvad man yttrat derom att post-, tull- och telegrafverken skulle vara industriella företag, och aflöningarne för cheferne efter denna grund böra bestämmas; ty detta påstående anser jag icke behöfva någon vederläggning.

I afseende på beloppen af aflöningarne i första lönegraden har Stats-Utskottets vice ordförande sagt, att för att vara tjänsteman i postverket fordras andra egenskaper än dem, som fordras i andra verk

och som icke förvärfvas genom studier vid universitetet. Det skulle således, enligt hans tanke, hos tjänstemännen i poststyrelsen erfordras några särskilda egenskaper, hvilka icke fordrades hos andra tjänstemän och som icke förvärfvades vid universitetet; och just dessa egenskaper skulle berättiga tjänstemännen i postverket till en lika stor aflöning, som tjänstemännen i andra verk, hvilka erhållit universitetsbildning. Jag har dock för min del svårt att föreställa mig hvilka egenskaper en bokhållare t. ex., som skulle sitta och föra böcker i poststyrelsen, kan behöfva framför en bokhållare i andra verk, eller hvilka egenskaper framför tjänstemännen i samma grad i andra verk erfordras hos en revisor eller en registrator hos poststyrelsen, och jag befarar att Herr Key skall få svårt att angifva något skäl för sitt påstående i nu antydda fall.

Herr Rundbäck yttrade sig om faran af att låta styrelsen hafva makt att flytta tjänstemännen till olika tjänster inom samma grad, då behof deraf uppstår. Han sade att man derigenom skulle utsätta tjänstemännen för styrelsens godtycke, och detta vore enligt hans åsigt farligt. Men detta beror, enligt min tanke, på den omständigheten, huruvida han betraktar tjänsterna såsom varande till för tjänstemännens skull eller desse såsom varande till för tjänsternas skull. Om, såsom jag för min del vågar påstå, det sista alternativet är det rigtiga, så är talet om att man bör skydda tjänstemännen gent emot en styrelse, hvilken är ansvarig för göromålens regelmässiga gång, en ren orimlighet.

Märkvärdigt är, att Herr Rundbäck först nu gör en sådan anmärkning; vid föregående riksdagar, då man vid reglerandet af flera embetsverk fastställde såsom grundsats, att tjänstemännen i första lönegraden icke skulle hafva fullmakt på någon bestämd tjänst utan blott på tjänst i graden, hade han icke något emot att på detta sätt organisera, och för tjänstemännen i t. ex. Statskontoret, Marinförvaltningen, Riksbiblioteket och Riksarkivet, ansåg Rundbäck icke något skydd vara behöfligt mot de respektive styrelserna. Han sade då icke ett enda ord om det förment origtiga i denna grundsats, som jag konsequent vill tillämpa. Det var först, då turen kom till poststyrelsen, som han kom på den tanken att skydda tjänstemännen mot styrelsen. Jag deremot, som icke har någon förkärlek för tjänstemännen i poststyrelsen framför dem i andra embetsverk, önskar att dessa tjänstemän måtte få samma ställning som tjänstemännen i de verk, hvilka redan blifvit af Riksdagen reglerade.

Emot mitt påstående, att det för tjänstemännen sjelfve vore bättre, om de kunde förflyttas till andra tjänster och derigenom slippa sitta kvar vid en och samma plats hela sitt lif, derföre att de å denna plats erhållit fullmakt, har Herr Rundbäck invändt, att det vore vida bättre att tjänstemännen finge sköta samma göromål år efter år, ty då skulle de så småningom blifva mycket durkdrifna i tjänsten. Således skulle, enligt Herr Rundbäcks åsigt, en registrator t. ex. som finge sitta och registrera samma slags mål i kanske femton eller tjugu år, derigenom blifva en alldeles utmärkt skicklig tjänsteman. Men Herr Rundbäck förbisåg härvid helt och hållet den omständigheten,

*Angående
ny aflönings-
stat för Gene-
ralpoststyrel-
sen.
(Forts.)*

Angående
ny aflönings-
stat för gene-
ralpoststyrel-
sen.

(Forts.)

att hvarje tjänsteman i första graden naturligtvis sträfvar efter att komma upp i högre lönegrad. Men huru skall detta kunna ske, då han använt hela sin tjänstetid på att blifva durkdrifven i blott en enda viss specialitet? Jag tror derföre att det, äfven ur tjänstemännens synpunkt sedt, är vida bättre att de under sin tjänstgöring i första lönegraden förvärfva sig en så mångsidig embetsmannaduglighet och kännedom om verkets beskaffenhet i alla delar, som möjligt är. Men detta kan, som jag nu sökt visa, icke ske om tjänstemannen skall i en lång följd af år sitta qvar på en och samma plats, oupphörligt sköta samma göromål. Dertill kommer en annan omständighet, som talar mycket till förmån för denna grundsats om tjänstemännens flyttbarhet, hvilken en och annan anser vara någonting så förskräckligt. Förhållandet är nemligen, att man icke kan reglera ett embetsverk så, att hvarje tjänsteman i hvarje afdelning af verket under hvarje dag hela året om har lika mycket att göra och således hvarken är öfveranstängd eller för litet sysselsatt. Det ligger nemligen i sakens natur, att i den ena afdelningen af verket kan arbetet vara särdeles ansträngande, under det att på samma tid de andra afdelningarne af verket äro mera lediga. Genom att öfverflytta tjänstemännen från den mera lediga delen af verket till den delen deraf, som är öfverhopad med arbete och följaktligen öfveranstängd, kan således arbetet inom hela verket lindras. Om denna rättighet är styrelsen medgifven, kan styrelsen sålunda vid en tidpunkt, då den ene tjänstemannen har mera arbete än han kan hinna med, förskaffa honom hjälp från de andra, som för tillfället icke äro så strängt sysselsatte. Men en sådan anordning är Herr Rundbäck så rädd för. Man skall efter Herr Rundbäcks åsigt i stället läsa fast tjänstemannen vid en viss pulpet, der han skall sitta till dess han blir befordrad till högre tjänst; styrelsen skall icke ega rätt att, om den ser honom sitta ledig vid en pulpet, men ansträngdt arbete finnes vid en annan pulpet, befalla honom att hjälpa den öfveranstängda kamraten. Nej! han skall kunna säga: jag har fullmakt på min tjänst; och jag skall sitta här på min plats, utan att någon kan tvinga mig att förrätta några andra göromål, fastän jag är ledig från mina egna! Det kan väl icke vara klokt att på det viset sätta tjänstemännens fördel öfver det allmänna bästa eller, med andra ord, reglera embetsverken för tjänstemännens skull och icke för att befrämja det allmännas fördel. Ty icke befordras det allmännas bästa genom att läsa fast tjänstemannen på hans stol, så att, när man fordrar annat arbete af honom än det som åtföljer tjänsten, han kan sätta sig deremot på den grund, att han icke emot sin vilja kan flyttas till någon annan plats.

Herr Rundbäck yttrade vidare att det var omöjligt att bifalla mitt förslag om mindre aflöning för första gradens posttjänstemän, derföre att det skulle vara omöjligt för dem att leva på mindre belopp än som blifvit fastställt för lägsta gradens tjänstemän i andra verk, eller 3,000 kronor om året. Men då vill jag fråga Herr Rundbäck, huru det är möjligt för de tjänstemän, som uppförat 5 år vid universiteten innan de inträda i statens tjänst, att draga sig fram såsom extra ordinarier. De få ju icke någon med lön förenad befatt-

ning förr än 5 år senare, än de som icke varit vid universiteten; och de få icke såsom extra ordinarier 2,500 kronor årligen, på sätt jag föreslagit för Generalpoststyrelsens tjänstemän i lägsta lönegraden, utan de få nöja sig med en amanuensplats med 1,200 eller högst 1,500 kronor om året eller med andra ord, under det att den som aflagt akademisk examina kan få högst 1,500 kronor, så får den som endast aflagt maturitetsexamen 2,500 kronor. Mig synes därför att man med större skäl kunde klandra mitt förslag för det att jag varit för liberal emot de senare. Konsekvensen af Herr Rundbäcks påstående skulle vara att, så snart man fått universitetsbildning kan man draga sig fram på mindre aflöning, än om man icke fått sådan bildning. För min del får jag verkligen bekänna, att det är första gången jag hört det påståendet, att akademisk bildning skulle en sådan verkan åstadkomma.

*Angående
ny aflönings-
stat för gene-
ralpoststyrel-
sen.
(Forts.)*

Hvad Herr Hörnfeldt yttrade emot mig vill jag icke till besvärande upptaga. Han anförde visserligen till bevis för rigtigheten af sin åsigt en liknelse, men den var så haltande, att jag icke tror att den behöfver vederläggas. Han yttrade vidare, att hela min motive-ring hufvudsakligen stödde sig på att man genom antagande af min reservation skulle kunna göra en inbesparing på ett mindre penningebelopp. Men deremot ber jag att få invända, att detta åtminstone icke var hufvudmotivet för min reservation. Då man på goda skäl kan komma till det resultat jag påyrkat och dessutom kan inbespara några tusen kronor, anser jag detta senare visst icke vara att förakta; men, som jag nyss sagt, hufvudmotivet var visst icke penningebesparing, utan det var att skipa rättvisa mellan tjänstemännen inom de olika embetsverken.

Hvad som blifvit yttradt i afseende å mitt förslag beträffande chefsens för postverket aflöning, kan jag äfven förbigå, ty derom har tillräckligt blifvit ordadt af andra talare. Jag vill endast tillägga, att jag icke blifvit rubbad i min öfvertygelse, utan vidhåller fortfarande min reservation.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell: Från regeringsbanken hafva redan yttranden blifvit afgifna i de flesta af de nu omhandlade frågorna. Jag tillåter mig därför endast att i fråga om de löner, som äro afsedda för poststyrelsens embets- och tjänstemän, varna denna Kammare att deri göra några nedsättningar eller inskränkningar. Poststyrelsens arbeten äro nemligen så ansträngande och så koncentrerade att, om lönerna för Generalpoststyrelsens tjänstemän nedsättas under de belopp, som gälla för tjänstemän i öfriga embetsverk, skulle ganska stor fara kunna uppstå att styrelsen icke skulle erhålla skicklige och duglige tjänstemän. Detta skulle naturligtvis kunna afhjelpas på det sätt, att tjänstebördan minskades genom inrättande af ett ökad antal tjänster, hvarigenom de nuvarande tjänstebefattningarne blefve mera bekväma och sålunda jemförliga med andra verks, der lönerna blifvit satta högre. Men, då man nu så länge talat om att gifva tjänstemännen fullt arbete och

Angående
ny aflönings-
stat för Gene-
ralpoststyrel-
sen.
(Forts.)

deremot svarande högre aflöning, förmodar jag att Riksdagen icke vill slå in på den vägen.

Herr Axell: Jag är till största delen förekommen af en föregående talare, nemligen Herr Bruhn, och måste bekänna att jag, lika litet som han, blifvit öfvertygad af de anföranden, som hållits af tvenne utaf Utskottets ärade ledamöter uti denna fråga. Det förefaller mig icke så litet besynnerligt, att man alltid söker framhålla den absoluta nödvändigheten för Generalpoststyrelsens chef att hafva sin bostad i samma hus, der verket är beläget. Granskar man emellertid de skäl, som anförts för denna nödvändighet, så är densamma, efter hvad åtminstone jag kunnat finna, endast deducerad af gammal praxis. Från denna praxis hafva emellertid, såsom Herr Bruhn också uppvisade, flercaldiga gånger undantag blifvit gjorda och påtagligen utan konstaterad olägenhet. Detta har dock icke ansetts kunna rubba bevisningen om den absoluta nödvändigheten. Jag medgifver villigt det *önskvärda* deruti, att chefen för ifrågavarande verk har sin boställsvåning inrymd i samma hus, der detta är förlagdt, men jag kan icke gå längre; ännu mindre kan jag instämma i bevisningens slutresultat, eller att denna fria bostad icke skulle medtagas i beräkningen vid eller hafva något inflytande på bestämmandet af chefs aflöning.

Jag har för andra gången begärt ordet egentligen för att bedja Herrarne observera att det icke, såsom åtskilliga talare velat göra troligt, är en så oväsentlig skilnad emellan Utskottets förslag och det som förefinnes uti Herrar Nordenfelts och Liss Olof Larssons reservationer. Enligt de senare evalveras boställsvåningens värde till ett visst belopp, hvilket icke är händelsen enligt Utskottets förslag, och detta gör att reservanterne i sjelfva verket fixerat lönen, under det att Utskottet lemnat den obestämd. Enligt reservanternes förslag skulle nemligen chefs lön icke få öfverstiga 10,000 kronor, enligt Utskottets deremot kommer icke någon gräns härutinnan att fastställas, för såvidt som någon sådan icke kan bestämmas i fråga om hyresbeloppet för en våning. Detta kan ju uppgå till 2,500, 3,000, ja, 4,000 kronor; och jag förmodar att, om chefen för Generalpoststyrelsen i en framtid icke skulle få behålla den våning, han nu innehar, man icke gerna kunde lemna honom i utbyte någon boställsvåning, som vore sämre än den han nu innehar.

Med anledning af det anförande från statsrådsbänken, som jag nyss afhörde, ber jag få förklara, att jag ställer mig på Utskottets sida i fråga om aflöningen till postverkets *öfriga* tjenstemän, enär jag, i likhet med Herr Finansministern, anser det vådligt att minska *deras* aflöning. Men hvad beträffar generalpostdirektörens aflöning, anser jag fortfarande det vara riktigast, att denna göres någorlunda lika med den, som utgår till cheferne för andra embetsverk; och yrkar jag för den skull i detta hänseende bifall till Herr Liss Olof Larssons reservation.

Herr Lyttkens: Jag inser mycket väl det fäfånga uti att söka åstadkomma en ändring i Utskottets förslag, då nästan alla Utskottets

*Angående
ny aflönings-
stat för Gene-
ralpoststyrel-
sen.*

(Forts.)

ledamöter varit eniga om detsamma och jag väl känner det ofantliga inflytande och den makt, som Stats-Utskottet eger, i synnerhet när dess utlåtande står i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts åsigt i frågan. Men trots detta och trots den varning, vi nyss fått från statsrådsbänken — skall väl vara den första, förmodar jag — kan jag dock icke underlåta att framhålla några för mig viktiga betänkligheter mot ett bifall till detta förslag. Dessa betänkligheter hafva väl förut blifvit så tydligt framställda af Herr Bruhn, att det kunde vara öfverflödigt att upprepa dem; men det är dock en och annan bland dem, hvarpå jag särskildt vill fästa uppmärksamheten. Hvad först beträffar att bestämma olika aflöning åt cheferne för olika embetsverk, så torde det väl icke kunna bestridas, hvad som ock af Herr Bergström blifvit påpekadt, att t. ex. chefen för Fångvårdsstyrelsen har en vida mera maktpåliggande och betydligt större kunskaper förutsättande befattning, än chefen för poststyrelsen. Det är väl sant, att posten är ett verk af betydlig omfattning och egendomlighet, hvilket visar sig, bland annat, af det sätt, hvarpå det skötes och hur befordringarne inom detsamma ega rum. Men detta vacklande fram och tillbaka, som derutinnan visat sig och som, efter min tanke, gifver oss grundad anledning att inom en kanske icke så aflägsen framtid förvänta en framställning om beviljande af betydliga tillskott för att möjliggöra förvaltningens gång så som sig bör, detta, säger jag, är äfven någonting, som manar oss att, på det dessa tillskott ej måtte blifva allt för stora, tillse hvilka besparingar som kunna göras i verkets utgifter. Hvad nu särskildt den åt generalpostdirektören upplåtna boställsvåningen beträffar, så torde det icke dröja så särdeles länge, innan det blir nödvändigt att taga denna i anspråk för postverkets egna behof, och då får staten kanske betala en ofantligt hög hyra för hvad som är dess egen tillhörighet. Det kan ej antagas såsom en gällande och riktig princip, att embetsverkens chefer nödvändigt skola hafva sina bostäder inom verkens lokaler. För min del skulle jag helst vilja hylla en motsatt princip. Ty det vore väl i alla afseenden lämpligare, att embetsmännen sjelfva finge skaffa sig våningar efter egna behof och vanor och ej vara tvungna att etablera sig i dessa embetsvåningar, som vanligtvis, till följd af sin storlek, fordra en vida kostsammare möblering och underhåll än som behöfves för en mindre våning. Men då nu chefen för ifrågavarande verk en gång fått åt sig en dylik våning upplåten, vill jag på de skäl, Herr Bruhn anført, instämma med reservanten uti punkten 2 af hans reservation, med den förändring att, så länge chefen åtnjuter fri bostad, lönen minskas med 2,000 kronor. Redan år 1862 betalades i ersättning för chefs embetsvåning 2,400 kronor, ehuru denna våning då var mindre än den, han nu bebor. Hyrorna hafva sedan den tiden stigit betydligt; och detta är väl ock en omständighet, som bör beaktas vid uppskattningen af våningens värde. Mitt yrkande blir således, att Kammarren måtte bifalla Utskottets förslag med den ändring, att den andra punkten i Herr Liss Olof Larssons reservation deri införes, dock med den förändring i denna senare, att, så länge fri bostad åtnjutes, lönen minskas med 2,000 kronor.

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

Herr Carl Ifvarsson: Den näst föregående talaren uttalade ett visst beklagande deröfver, att han ansåg sig icke hafva någon anledning hoppas på att vinna någon ändring i hvad Stats-Utskottet i förevarande fråga föreslagit; men detta vill jag bemöta med den erinran, att mot Utskottets förslag reservation blifvit afgifven af, bland andra, en ledamot af denna Kammare, och just af den, som vanligen plär formulera Kammarens beslut i löneregleringsfrågor. Han kan således hafva ganska god förhoppning att äfven i detta fall vinna framgång åt sina åsikter. Men detta bör väl dock icke utgöra något hinder för dem, som äro af en annan mening, att uttala denna och söka försvara den.

Den nämnde reservanten har förklarar skälen för hans reservation hufvudsakligast hafva varit hans önskan att skipa rättvisa mellan tjänstemännen i de olika embetsverken och att åstadkomma besparingar för statsverket. Detta senare mål vill han vinna på det sätt, att lönen för postverkets chef bestämmes till 10,000 kronor med afdrag af 1,000 kronor, så länge han åtnjuter fri bostad. Deremot har Utskottet föreslagit aflöningen till 9,000 kronor utan afdrag för boställsvåningen. Utgiften för statsverket blir således i båda fallen 9,000 kronor; och för min del kan jag derföre icke finna att någon besparing vinnes genom bifall till reservationen.

Vidare säger sig reservanten vilja åstadkomma likställighet mellan samtliga första gradens tjänstemän. Detta gör han på det sättet, att han vill sätta lägsta lönebeloppet för poststyrelsens tjänstemän till 500 kronor mindre än som blifvit bestämdt för motsvarande tjänstemän i öfriga embetsverk. Och hvarpå grundar han ett sådant förslag? Jo derpå, att den som förvärfvat akademisk bildning bör vara bättre aflönad än andra. Detta förutsätter naturligtvis, att de förre böra vara mera skicklige än de senare att sköta ifrågavarande befattningar. Detta tror jag dock man icke alltid kan påräkna, åtminstone icke inom alla grader. Tvärtom tror jag, för min del, att den, som sysselsatt sig med praktisk verksamhet, förvärfvat sig praktisk bildning, mången gång kan vara mera lämplig för en befattning af ifrågavarande art, än den, hvars bildning är uteslutande teoretisk; åtminstone kan han vara lika god. Och kunna båda uträtta lika godt arbete, böra de väl ock åtnjuta lika god aflöning. Konsekvensen af motionärens resonnement skulle blifva den, att äfven den som står på en högre grad af akademisk bildning bör aflönas bättre än den, som har mindre sådan bildning. Men utgår man från den principen, att aflöningen bör bestämmas efter värdet af det arbete, som skall utföras, då bör äfven aflöningen vara lika, vare sig nu den som utför det är i besittning af akademisk bildning eller icke. Hvad man härvid egentligen har att taga i betraktande är således, huruvida den föreslagna lönen i och för sig är för hög eller icke. Dock torde man icke heller böra få lemna alideles å sido, huruvida tjänstgöringen för den ene är mera trägen än för den andre. Och i detta afseende lider det intet tvifvel, att ju icke postverkets tjänstemän äro betungade med en mer än vanligt trägen tjänstgöring; i sådant afseende har äfven under sista tiden en allmän klagan förspotts; och då man vet

*Ingående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)*

i hvilken betydlig grad vårt postväsende under de senare åren utvecklats, så lärer hvar och en lätt inse, att detta icke kunnat ske utan en tillökning i tjänstemännens göromål. Jag tror därför det icke vara mera än rättvist, att den af Utskottet föreslagna lönen tillerkännes ifrågavarande tjänstemän.

Dessutom anser jag det vara ganska mycket tvifvel underkastadt, huruvida den besparing, som reservanten genom sitt förslag velat åstadkomma, i längden skulle kunna vinnas. Visserligen skulle möjligen för närvarande några tusen kronor kunna på det sättet insparas; men i stället skulle man nödgas tillerkänna dessa tjänstemän trenne olika ålderstillägg, och detta skulle sannolikt i framtiden medföra utgifter vida större, än dem man nu tror sig kunna inspara. För min del befarar jag, att vi i det afseendet redan gått för långt, då vi medgifvit två ålderstillägg; och att nu taga ytterligare ett steg i denna riktning, anser jag vara allt för vådligt. Som sagdt, ett bifall till reservationen skulle helt säkert leda snarare till förlust än till vinst för statsverket. Jag tror därför det vara allt skäl bifalla Utskottets förslag. Dock upprepar jag att, hvad beträffar generalpostdirektörens aflöning, det kan vara ungefär detsamma om Utskottets eller reservantens förslag antages, då summan enligt båda förslagen blir densamma. En annan talare har föreslagit generalpostdirektörens lön till 1,000 kronor mindre, och om detta förslag kan sägas, att det afser en besparing. Men då man genom ett bifall till detta förslag möjligen skulle kunna framkalla en gemensam votering, anser jag det vara bäst att äfven i denna del bifalla Utskottets förslag, särdeles som i händelse denna Kammare nu bifaller reservationen, men Första Kammaren deremot kanske antager Kongl. Maj:ts proposition, det skulle kunna inträffa, att denna senare i den gemensamma voteringen blefve den segrande och statsverket sålunda tillskyndas en årlig utgift på 1,000 kronor mera än Utskottet föreslagit.

Jag tviflar alltså på, att det kan vara någon vinst att frångå Utskottets förslag och har därför icke kunnat biträda reservantens åsigt, helst slutsumman enligt båda förslagen är densamma och det följaktligen icke torde löna sig att drifva hans mening gent emot majoritetens. Jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag.

Herr Abr. Rundbäck: Herr Liss Olof Larsson har replikerat mig ganska allvarsamt, till stor del af missförstånd från hans sida eller miss-skrifning, då han gjort sina anteckningar. Herr Liss Olof Larsson sade, att han af hvad som rörande denna fråga här blifvit anfördt icke kunnat rubbas i sin öfvertygelse. Ja, jag skulle just vilja se den person, som kan rubba Herr Liss Olof Larssons öfvertygelse, då han en gång fattat en sådan. Detta torde vara lönlöst; och jag har icke heller nu för andra gången uppträdt för att i nämnda afseende göra något försök. Men i fråga om fullmakt för hela tjänstegraden i stället för den särskilda tjänsten kan jag försäkra Herr Liss Olof Larsson, att han lika litet öfvertygat mig om riktigheten af sin åsigt, genom de historier han uppdukat om huruledes tjänstemännen i

Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)

postverket sitta fastlästa på sina platser och icke en gång låta rubba sig derifrån, om en kamrat ber dem om en tjänst. Deremot är det en annan punkt, hvari Herr Liss Olof Larsson och jag äro fullkomligt ense; och denna framhöll jag då det var fråga om första gradens tjänstemän. Jag nämnde då, att man bör ordna deras löner med hänsyn till embetsverkets fördel och icke med afseende på embetsmännens berättigade anspråk. Jag yttrade vidare att, om man fäster afseende vid dessa senare, är Herr Liss Olof Larssons uppfattning fullkomligt riktig, men att, om man afser embetsverkets berättigade intresse att få sina tjänstemän i denna grad så aflönade, att de icke behöfva söka sig några biförtjenster utan kunna helt och hållet egna sig åt sin tjänst, så skall man gifva dem hvad Utskottet föreslagit, nemligen en högre lön genast och blott två ålderstillägg i stället för tre, såsom Herr Liss Olof Larsson yrkat. Den föregående talaren har redan visat, att den besparing, Herr Liss Olof Larsson på detta sätt vill vinna, i längden kan blifva ganska tvetydig.

Jag har endast velat göra dessa erinringar till hvad jag förut yttrat.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr vice Talmannen gaf propositioner, enligt de meningar som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, dels på det af Herr Ljunggren framställda yrkande, dels på bifall till Utskottets hemställan med de förändringar, Herr Liss Olof Larsson föreslagit i sin vid utlåtandet fogade reservation, dels ock slutligen på bifall till Herr Lyttkens' ändringsförslag; och fann Herr vice Talmannen den förstnämnda af dessa propositioner hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes. I anledning häraf och för bestämmande af kontrapositionen upptog Herr vice Talmannen å nyo de öfriga yrkandena, af hvilka det som afsåg bifall till Herr Liss Olof Larssons reservation nu förklarades hafva flertalets mening för sig. Men äfven angående kontrapositionen äskades votering, i följd hvaraf, och sedan till kontraposition i sistberörda votering antagits bifall till Herr Ljunggrens yrkande, en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager yrkandet om bifall till Utskottets hemställan med de förändringar, som innefattas i Herr Liss Olof Larssons vid utlåtandet i denna del fogade reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om bifall till Utskottets hemställan med den

förändring i fråga om generalpostdirektörens aflöning, och med det villkor för dess åtnjutande, som af Herr L. Nordenfelt föreslagits i första punkten af hans vid utlåtandet i denna del fogade reservation.

*Angående
ny aflönings-
stat för
General-
poststyrelsen.
(Forts.)*

Den omröstning, som företogs enligt denna proposition, utföll med 51 ja mot 89 nej; hvadan propositionen för hufvudvoteringen erhöll följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 4:de punkten mom. b) af utlåtandet N:o 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan med den förändring i fråga om generalpostdirektörens aflöning och med det villkor för dess åtnjutande, som af Herr L. Nordenfelt föreslagits i första punkten af hans vid utlåtandet i denna del fogade reservation.

I den senare voteringen afgåfvos 57 ja mot 77 nej; och hade Kammaren alltså beslutit i enlighet med nej-propositionen.

Herr Talmannen återkom nu; och skedde derefter, under Herr Talmannens ledning, föredragning af

Mom. c),

som bifölls.

Punkten 5.

I anledning af Herr A. P. Danielssons motion, N:o 148 -- hvaruti föreslagits, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t tacktes under December, Januari, Februari, Mars och April månader årligen beordra och stationera i Kalmar en för ändamålet lämplig ångbåt att, då isförhållanden i sundet gjorde sådant nödvändigt, öfverföra post mellan Öland och fastlandet samt befordra passagerare och, der så ske kunde, äfven gods, mot lämplig afgift; samt att Riksdagen ville till Kongl. Maj:ts förfogande för detta ändamål ställa ett förslagsanslag af 10,000 kronor -- hade Utskottet i förevarande punkt hemställt:

*Angående
postförbindelse
vintertiden
mel an Öland
och fastlandet.*

att nämnda motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

*Angående
postförbindelse
vintertiden
mellan Öland
och fastlandet.
(Forts)*

Herr Danielsson anförde: Såsom Herrarne veta, hoppas hvarje motionär ända in i sista ögonblicket, att ett af honom väckt förslag skall bifallas; så äfven jag, och det är under en sådan förhoppning som jag vågat begära ordet. Jag förmodar visserligen, att Herrarne nog äfvervägt de skäl jag för min framställning uti motionen anför, men jag tror mig dock böra här upprepa ett och annat af dessa skäl.

Det torde vara allmänt bekant, att den ort, hvarom här är fråga, är ytterst vanlottad i afseende å kommunikationer under en stor del af året. Förhållandet är nemligen, att, så snart vintern inträdt och de ångfartyg, som under sommarmånaderna uppehålla Ölands förbindelse med fastlandet, dermed upphört, är Öland alldeles afstängd från all samfärdsel med fastlandet. Stora svårigheter möta äfven vid postens öfverförande. Sedan is bildat sig i sundet, ombesörjes postgången af en eller par karlar, som, om isen icke är körbar, antingen måste draga posten på en kälke eller ock, derest isen icke är bärbar öfverallt utan delvis förekomma öppna vakar och delvis isband, fortskaffa densamma medelst en liten roddbåt. Denna postföring är oftast förenad med stor våda för dem, som ombesörja den. Ja, de kunna dervid ofta till och med riskera lifvet. Och för samma våda är äfven hvarje annan person utsatt, som under vintertiden måste färdas öfver Kalmar-sund till eller från Öland. Att denna ort med omkring 40,000 invånare skall vara så vanlottad på kommunikationer, som nu är fallet, är i sanning högst svårt; och jag hoppas derföre, att Riksdagen skall göra allt hvad på densamma ankommer för att afhjelpa denna brist.

Nu har Utskottet visserligen såsom stöd för dess afstyrkande hemställan anfört, att Kongl. Maj:t och vederbörande myndigheter icke förut hafva afgifvit yttranden i denna fråga. Mig förefaller det dock, som om en utredning af de till frågans behandling hörande förhållanden vore temligen enkel och lätt att åstadkomma. Ty det är ovedersägligen sant, att Kongl. Postverket ingenting annat åtgjort för postens öfverförande öfver Kalmar sund, än att en öfverenskom-melse i sådant hänseende blifvit träffad med ett ångbåtsbolag för sommartiderna, och att för den öfriga tiden af året kontrakt blifvit upprättadt med en person om postens öfverförande på sätt, som nu sker. Således synes mig denna utredning vara temligen enkel, och jag hade trott, att den kunnat mycket väl stå tillsammans med ett bifall till mitt förslag. Ty jag föreslog deri ingenting annat, än att Riksdagen måtte i underdänig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla att få saken ordnad på det sätt, att genom Kongl. Postverkets försorg anskaffades en för ändamålet lämplig ångbåt, som vore starkt byggd och försedd med en kraftig maskin, som gjorde det möjligt att for-cera den is, som under vintermånaderna icke vore körbar, samt såle-des underhålla trafiken med fastlandet alldeles på samma sätt, som förhållandet är ordnad beträffande Gotland.

Herrarne torde hafva sig väl bekant, att det för ifrågavarande befolkning gifves en tid af året, under hvilken densamma är afstängd från all förbindelse med fastlandet. Denna tid inträffar just, då krono- och kommunalutskylderna skola erläggas, och att, i anseende till det afstängda läget, öboarne vid denna tid hafva svårt att afsätta

*Angående
postförbindelse
vintertiden
mellan Öland
och fastlandet.
(Forts.)*

sina varor. Denna omständighet gör, att prisen på spanmål i allmänhet blifva låga, i all synnerhet som under nämnda tid öboarne icke hafva några andra nämnvärda afsättningsorter, än Borgholm och den lilla köpingen Mörbylånga; och då dessa orter icke förmå uppköpa allt hvad öboarne behöfva afsätta, så blir följden den, att prisen nedsjunka otroligt. Att detta skall menligt inverka på allmogens ställning är tydligt. Derföre vågar jag tro, att Riksdagen icke skall befinnas ovillig att uppoffra något litet för denna sak. Om t. ex. för statens räkning anskaffades genom Postverkets försorg en för ändamålet lämplig ångbåt, så förefaller det mig, som om kostnaden för samfärdsels uppehållande med fastlandet icke skulle blifva i väsentlig mån dyrare, än den som denna samfärdsel för närvarande kräfver, ty denna ångbåt skulle med all säkerhet få mycket passagerare och äfven, så vidt ske kunde, mycket gods, och den frakt, som härför inflöte, skulle troligen ersätta kostnaderna, som åtminstone icke kunde blifva större än det belopp, jag nu begärt. Dertill skulle det goda vinnas, att öns invånare finge en lätt samfärdsel med fastlandet alla tider om året.

Det är med dessa förhoppningar jag vågar hos Herr Talmannen anhålla om afslag å Utskottets framställning och bitall till min motion. Jag anser mig fullt öfvertygad derom, att jag förfäktar en rättvis och af högsta behof påkallad samt behjertansvärd sak, och kan derföre icke vid detta tillfälle visa mig undfallande, utan måste vidhålla min åsigt. Skulle emellertid Kammaren icke biträda det yrkande jag nu vågat framställa, hoppas jag dock, att, äfven om frågan i dag faller, den skall återkomma och då föras igenom. Emellertid vill jag hoppas, att denna Kammare nu icke skall vägra sitt understöd till min framställning.

Herr Nils Pettersson: Ehuru icke öländing, är jag dock bosatt tillräckligt nära sundet mellan denna ö och fastlandet för att nogsamnt känna till de af motionären påpekade förhållanden, hvarföre jag ock kan i allo vitsorda desammas rigtighet. Visserligen är det mig tillräckligt bekant, att Stats-Utskottet icke vill på enskild motionärs förslag, och innan nödig utredning skett, tillstyrka beviljande af några anslag, men jag tror dock för min del, att Utskottet här kunnat göra ett undantag, då nemligen här endast är fråga om ett förslagsanslag, och det vore mycket möjligt, att icke så stor del af anslaget behöfde för ändamålet användas.

Jag vill då i korthet nämna, huru jag tänkt mig att denna sak kunde så ordnas, att postförbindelsen uppehöles på det af motionären föreslagna sätt, utan att staten kanske behöfde släppa till ett enda öre. För få år sedan var trafiken i Kalmar sund högst dålig; man använde båtar och färjor, hvilkas begagnande var högst riskabelt. Då inkom motion till södra Kalmar läns landsting angående förbättring af kommunikationen mellan fastlandet och Öland, och landstinget beviljade på grund häraf några tusen kronor för detta ändamål på det sätt, att landstinget garanterade, att, om ett bolag bildades för uppehållande af nämnda trafik, detta skulle på sina i

Angående
postförbindelse
vintertiden
mellan Öland
och fastlandet.
(Forts.)

företaget insatta penningar erhålla sex procent. Detta förslagsanslag beviljades i flera år, men som det visade sig, att bolaget bar sig och erhöll sex procent och deröfver på sina penningar, behöfde lands-tinget aldrig utbetala ett öre.

Då nu det begärda anslaget icke skulle komma att utgå före år 1879, synes en ganska lång tid vara tilltagen; och afslår man det nu, får man vänta till 1880. Om emellertid Riksdagen nu bifölle motionen, kunde under tiden börjas underhandlingar med ett bolag, som öfvertog trafiken, mot det att staten garanterade det en viss inkomst. Säkerligen behöfdes på detta sätt ett ganska ringa anslag för att få saken i gång. Den låter sålunda mycket lätt realisera sig och är mycket enkel; men stora fördelar skulle derigenom beredas icke allenast Öland, utan och fastlandet genom sådan förbättring i kommunikationsväsendet. Jag har visserligen icke stora förhoppningar om motionens framgång, men kan icke underlåta att instämma med motionären i hans yrkande om bifall till motionen.

Herr Lind: Jag kan icke finna annat, än att motionären haft grundade och giltiga skäl för sin motions framläggande, och kommer således också att yrka afslag å Utskottets förslag och bifall till motionen; dock under det uttryckliga förbehåll, att i den föreslagna skrifvelsen till Kongl. Maj:t ordet: »i underdånighet» uteslutes.

Herr Torpadie: Det ärade Stats-Utskottet erkänner i sitt betänkande, att Öland i detta fall icke blott har anspråk, utan *behjertansvärda* anspråk, och som detta äfven är min tanke, har jag begärt ordet för att understödja motionärens yrkande.

Våra stora öar äro i mångt afseende, i jemförelse med det öfriga Sverige, mycket vanlottade. Åtskilliga institutioner, som lända det öfriga landet till fromma, hafva de ingen nytta af, men deltaga lika med detta i kostnaderna derför. Detta hvad angår sjelfva anspråket. Att det är ett »behjertansvärdt» anspråk, har min granne redan visat och jag vill blott tillägga, att just derför att trafiken, då sundet icke är isbelagdt, uppehålles med omsorg och nit af det bolag, som för ett sådant ändamål bildat sig, måste, då sundet lägger sig, frånvaron af förbindelse med fasta landet kännas så mycket svårare, emedan all affärsrörelse afstannar, och Öland just då behöfde fri trafik med fasta landet.

Jag tror, att motionären framlagt goda skäl för sitt förslag, och jag yrkar, liksom han, bifall till detsamma.

Herr Sundin: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Jag kan icke annat än instämma med Stats-Utskottet i afseende på det slut, hvartill Utskottet kommit, det nemligen att för närvarande icke föreslå bifall till ifrågakvarande motion, enär frågor af sådan beskaffenhet som den föreliggande onekligen böra, innan de afgöras, föregås af en noggrann utredning af vederbörlig myndighet. Jag tror nemligen, att afhjelpandet af den olägenhet motionären framhållit och åstadkommande af en betryggad vinterpostföring mellan Öland och fastlandet

Angående
postförbin-
delse vinter-
tiden mellan
Öland och
fastlandet.
(Forts.)

fordra ganska stora och genomgående undersökningar, innan man kan komma till ett säkert resultat, och möjligen skola äfven de åtgärder, som kunna behöfva för ändamålet vidtagas, föranleda större kostnader än dem motionären uppgifvit. Men på samma gång jag erkänner, att Utskottet kommit till ett beslut, som jag icke kan ogilla, känner jag mig icke fullt tillfredsstäld med den motivering Utskottet haft för sitt afslag. Första delen af motiveringen — eller att frågan behöfver en utredning — anser jag giltig, men då Utskottet vidare säger, att, »enligt hvad Utskottet föreställer sig, Kongl. Maj:t icke lär underlåta att egna nådig uppmärksamhet åt de behjertansvärda anspråk, som uti nu ifrågavarande hänseende kunna vara af befolkningen å Öland framställda», då kan jag icke finna mig tillfredsstäld med motiveringen. Då Utskottet säger, att anspråken äro behjertansvärda, och då dessa anspråk blifvit framställda af representanten från Öland, den ende Öland har i denna Kammare, synes det mig, som Utskottet både kunnat och bort litet mera accentuera det behjertansvärda i denna sak, hvilket kunnat ske så grufveligt lätt, om Utskottet uteslutit orden: »*kunna varda*» och i stället insatt ordet: »*blifvit*», så att motiveringen i denna del kommit att lyda sålunda: »*blifvit af befolkningen på Öland framställda*». Då skulle Utskottet underlättat motionärens afsigt, och jag för min del kan icke finna annat, än att befolkningen på Öland har ganska berättigade anspråk på att få en förbättrad postförbindelse med fastlandet under vintermånaderna, då den nu bedrifves, på sätt motionären antydt, med en öppen fiskarebåt, ömsom framdragen på isen och ömsom rodd emellan isstyckena. Man kan icke neka till, att detta är ett temligen primitivt fortskaffningsmedel och förenadt med risk för den, som skall öfver. Och då det nu är den enda kommunikation, som vintertiden underhålles mellan Öland och fasta landet, synes mig verkligen befolkningen på Öland kunna göra anspråk på att få dessa brister något afhjelpa.

Jag får därför för min del på det högsta förorda, att i motiveringen uttalas den förhoppning, att Kongl. Maj:t tackes i nåder fästa uppmärksamheten på de behjertansvärda förhållanden, som blifvit af motionären framlagda.

Herr Abr. Rundbäck: Det synes mig verkligen ostridigt, att Stats-Utskottet haft befogenhet för hvad det yttrat, då vi nemligen betänka, hvad postföringen mellan Gotland och fastlandet kostat staten. Ehuru ångaren Sofia, som ombestyr denna postföring, jemväl medtager passagerare och gods, uppgick dock kostnaden för sistlidna år till 58,000 kronor, oberäknadt kostnaden för fartygets vård samt ränta och amortering å inköpskostnaden, hvartill ytterligare komma tillfälliga utgifter, som för 2 år sedan uppgingo till icke mindre än 70,000 kronor. När man ser dessa betydliga utgifter för dylika kommunikationsanstalter, må man väl kunna säga, att, innan man beviljar nya anslag för dylikt ändamål, en närmare utredning än den, motionären åstadkommit, är nödig. Härmed har jag ingalunda velat påstå, att icke detta anspråk är ganska behjertansvärdt; men jag anser, att öns befolkning icke bör låta sin talan framkomma till Riks-

*Angående
postförbin-
delse vin-
tertiden mellan
Öland och
fastlandet.
(Forts.)*

dagen i form af en naken motion, utan att den bör på kommunalstämma öfverenskomma om hvilka åtgärder lämpligen böra vidtagas, samt att ärendet derefter från de kommunala myndigheterna bör gå till Regeringen, som sålunda kan bereda frågan och förelägga densamma till Riksdagens pröfning, i hvilket fall jag icke tror, att Riksdagen skall säga nej till befolkningens berättigade önskningsar. Jag är således öfverens med motionären derom, att något bör göras i denna sak; men hvad kostnaden beträffar, tror jag det vara bäst att öns befolkning först vänder sig till Regeringen och söker att der göra sina anspråk gällande och icke genast vänder sig till Riksdagen, som torde ha svårt att så der på rak arm och utan föregången utredning afgöra saken.

På denna grund förenar jag mig i Utskottets förslag.

Herr Liss Olof Larsson: Efter den siste talarens anförande kunde jag nästan afstå från ordet, som jag egentligen begärde, derföre att dittills ingen af Utskottets ledamöter yttrat sig i frågan.

Motionären yttrade, att, derest hans förslag bifölles, inga uppoffringar för den skull skulle tillskyndas statsverket, emedan person- och godstransporten på den föreslagna ångbåten skulle gifva så goda inkomster, att företaget skulle bära sig sjelft. Ja, i sådant fall föreställer jag mig, att det vore bäst, att ett enskildt bolag bildade sig för att sköta denna trafik och befordra posten utan vidare uppoffringar från statens sida än den för posten. Inom Utskottet var min åsigt, att motionen borde afslås, hufvudsakligen derföre att, då man hittills sett, att postverkets utgifter öfverstigit dess inkomster, hvarföre ock Riksdagen i detta fall särskildt uttalat den önskan, att Kongl. Maj:t måtte tillse, huruvida det vore möjligt att få inkomster och utgifter för detta embetsverk att gå i hop, det skulle förefalla högst oegentligt af Riksdagen att nu skrifva till Kongl. Maj:t och säga: »var så god och ställ till med en ångbåt, som under vintertiden kan transportera post- och personer samt gods mellan Öland och fastlandet». Jag tror, att man bör vänta med att framkomma med ett sådant förslag, till dess det visat sig, att postverkets utgifter och inkomster gå i hop.

Dessutom ber jag att, i likhet med Herr A. Rundbäck få fråga, hvarhän det skulle taga vägen, om Riksdagen skulle inlåta sig på sådana saker, hvarom denna motion handlar? Här är nu fråga om att skrifva till Kongl. Maj:t och begära att få en postångbåt, som under vintertiden skulle besörja post- och persontrafiken mellan Öland och fastlandet. Skola vi då på detta sätt komma derhän, att hvilken motionär som helst i och hvilken del af landet som helst, som icke på annat sätt kunnat få sin önskan om en ny postlinie uppfylld, skall genom motion hos Riksdagen anhålla om aflåtande af en skrifvele i ämnet till Kongl. Maj:t? Om man sålunda ville få post utvexlad mellan tvenne orter flera gånger än förut i veckan, så behöfde man blott genom Riksdagen söka att få en skrifvelse derom aflåten till Kongl. Maj:t. Jag tror, att detta vore att gå in på ett område, som låge utom omfånget för Riksdagens egentliga verksamhet.

Jag föreställer mig således, att rätta vägen för öländingarne i detta fall vore att i det syfte motionen innehåller vända sig direkt till Kongl. Maj:t, som, derest talande skäl förebringas, icke lär underlåta att gå deras önskan till mötes. Att deremot Riksdagen endast på grund af den afgifna motionen skall vidtaga några åtgärder, anser jag icke lämpligt, utan yrkar, med afslag å motionen, bifall till Utskottets betänkande.

*Angående
postförbin-
delse vinter-
tiden mellan
Öland och
fastlandet.
(Forts.)*

Herr Hörnfeldt: Jag instämmer i det skäl, som af den siste talaren blifvit anfördt, nemligen att, derest behovet af ifrågavarande postångbåt verkligen är så stort, som motionären framställt detsamma, det icke lider något tvifvel, att ju äfven en sådan postångbåt kommer till stånd, Riksdagens bön förutan. Men Utskottet har, enligt min föreställning, afstyrkt bifall till motionen uteslutande på den grund, att Utskottet ansett, att, derest en sådan postbåt behöfves, framställning derom bör af öns befolkning göras direkt hos Kongl. Maj:t, utan att Riksdagen derföre behöfver på förhand höras i frågan. Jag anser det således öfverflödigt, att Riksdagen i denna fråga skall skrifva till Kongl. Maj:t eller dermed taga någon befattning, innan befolkningen sjelf först vändt sig till Kongl. Maj:t, som ju derefter, derest han så anser lämpligt, icke lär underlåta att till Riksdagen aflåta proposition i ämnet.

Jag yrkar på denna grund afslag å motionen och bifall till Utskottets förslag.

Herr Danielsson: Det är mycket troligt, att Kammaren kommer att bifalla Utskottets förslag. Jag vill nu blott säga, att min fulla öfvertygelse är, att öns befolkning icke skall glömma de anvisningar att gå till väga, som blifvit dem gifna. Det är dock mycket svårt att få en sådan sak som en allmän petition till stånd på Öland, då man vet, att ön består af icke mindre än 33 särskilda kommuner, hvilka åtminstone i detta fall icke hafva tillräckligt sammanhang med hvarandra. Att emellertid man får tänka sig den utväg, som kan finnas lämplig för att få frågan bragt till lycklig lösning, är alldeles klart, och jag vill härvid icke tvista om de kostnader man för detta måls vinnande möjligen måste underkasta sig. Jag tror icke, att dermed blefve så farligt, som Herr Liss Olof Larsson ansett, ty att jemföra den nu föreslagna linien i sådant hänseende med linien mellan Gotland och fastlandet, går väl icke gerna för sig. Gotland har dessutom icke sin afsättning direkt på Oskarshamn utan på helt andra håll, hufvudsakligast under den tid på året, då den stora sjöfarten är öppen, hvaremot, beträffande Öland, som har sin afsättning på Kalmar, det är det väsentligen olika förhållandet, att vi nästan dagligen hela året om måste der afsätta våra produkter. För öfrigt är det icke så många sjömil till Öland som till Gotland, hvadan för postföreling m. m. till den senare ön måste åtgå mycket mera bränsle och mera tid än för befordrande deraf till Öland.

Jag har endast velat nämna dessa förhållanden, och vill nu icke

vidare upptaga Kammarens tid. Jag tror mig dock fortfarande hafva skäl för mitt yrkande på bifall till motionen.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och proposition gifvits i öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 6:

Ang. nya sta-
ter för Te-
legrafverket.

Utskottet hade tillstyrkt:

att Riksdagen, med godkännande ej mindre af nedan intagna förslag till stat för Telegrafstyrelsen än äfven af det utaf Kongl. Maj:t i öfrigt framlagda förslag till stater för telegrafverket samt af de i afseende å den föreslagna nya aflöningen för Telegrafstyrelsen ifrågasatta villkor och förbehåll, dock med det tillägg att den embets- och tjenstemännen medgifna semester endast finge åtnjutas, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kunde ske, måtte såsom reservationsanslag för år 1879 åt telegrafverket anvisa enahanda be-
lopp, eller 1,400,000 kronor, hvartill verkets inkomster blifvit för nämnda år beräknade, samt förklara, att det öferskott derå, som kunde uppstå, måtte stå till Kongl. Maj:ts förfogande, i ändamål att användas för verkets tidsenliga utvecklande och förbättrande.

Förslag till stat för Telegrafstyrelsen.

	Lön.	Tjenstgöringspennin- gar.	Summa.	
1 chef	6,200	2,800	9,000	
1 tredje gradens tjensteman	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 d:o d:o d:o	4,400	2,000	6,400	
1 andra gradens tjensteman	3,000	1,500	4,500	} höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 första gradens tjensteman	1,800	1,200	3,000	
9 d:o d:o tjenstemän	16,200	10,800	27,000	
Till arfvode åt ingenjörer...	---	---	4,000	
Vikariatsersättning, arfvoden till extra biträden och ren- skrifningskostnad (förslags- anslag)	---	---	12,000	
1 förrädsvaktmästare	800*)	300	1,100	
1 förste vaktmästare	800*)	300	1,100	
1 vaktmästare	500*)	300	800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 d:o	500*)	300	800	
Summa	---	---	76,100	

*) Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån qvarstår, den kontanta lönen minskas med 150 kronor.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan anförde

*Ang. nya stat-
ter för Te-
legrafverket.
(Forts.)*

Herr Berg: Det är blott i fråga om en enda omständighet jag ber att få taga Kammarens tid i anspråk.

På sätt Utskottets betänkande upplyser, har ifrån de villkor, som för åtnjutande af lön vid Telegrafstyrelsen blifvit föreslagna, uteslutits en punkt, som i allmänhet förekommit vid öfriga löneregleringar — den punkt nemligen som innehåller, att embets- och tjenstemän vid fyllda 65 lefnads- och 35 tjensteår är berättigad eller till och med pliktig att från embetet eller tjensten afgå mot åtnjutande af hela sin innehafvande lön i pension. Såsom motiv för detta uteslutande har Herr Chefen för Finansdepartementet till statsrådsprotokollet anført följande: »Telegrafstyrelsen hör ej till de embetsverk, hvilka hittills haft rätt till pension från allmänna indragningsstaten; deremot har telegrafverket en egen, af telegrafmedel understödd pensionsinrättning. De bestämmelser, som gälla för pensionering från denna inrättning, äro väsentligen olika de motsvarande stadgandena för pensionering från allmänna indragningsstaten, samt erbjuda i allmänhet vida ringare förmåner för tjenstemännen än de sistnämnda. Det torde emellertid ej finnas något skäl, hvarför Telegrafstyrelsens tjenstemän skulle i afseende å pensionering sättas i sämre ställning än tjenstemännen vid andra centrala embetsverk, och det synes mig derföre vara af billighet påkalladt, att åtgärder vidtagas för att bereda dessa tjenstemän samma pensionsrätt som deras vederlikar i andra verk. För åstadkommande häraf är dock nödvändigt att utreda, hvad inflytande en sålunda förbättrad pensionering skulle ega på telegrafverkets pensionsinrättning, samt derefter taga i öfvervägande, hvilket medel må vara det lämpligaste för den nämnda pensioneringens verkställande.» Och pensionsfrågan, såsom oberoende af löne-regleringen i öfrigt, ansågs således tills vidare kunna uppskjutas. Mot ett sådant uppskof har jag för min del icke funnit anledning till anmärkning; min enda betänklighet är, om icke till äfventyrs för vinnande af det åsyftade ändamålet något mera erfordras än blott ett uteslutande af förenämnda punkt ibland lönevillkoren; och om icke Utskottets förslag, i fall det utan vidare tillägg godkännes, skulle kunna gifva anledning till den misstydning, att tjenstemännen vid Telegrafstyrelsen genom och till följd af den nya löneregleringen fått sig tillerkänd just denna rätt, som man afser att icke gifva dem, nemligen att vid 65 lefnads- och 35 tjensteår undfå pension å allmänna indragningsstaten, ty på sätt Herrarne torde erinra sig och Herr Chefen för Finansdepartementet äfven antydt, beslöt förra Riksdagen, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition, att: »*oberoende af hvad gällande stadganden innehålla om rätt till pension å allmänna indragningsstaten*, civile embets- och tjenstemän samt betjente, hvilkas aflöning på grund af reglering, som skett vid 1876 och 1877 årens riksdagar, eller vid följande riksdagar kunde ega rum, vore fördelad i lön och tjenstgöringspenningar, skulle vara berättigade — der ej för särskilda fall andra bestämmelser voro eller blefvo meddelade — att, då de uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjensteår, vid afskedstagandet

Ang. nya sta-
ter för Te-
legrafverket.
(Forts.)

från tjensten, å allmänna indragningsstaten undfå pension till lönens hela belopp.» Då nu, i fall förslaget godkännes, aflöningen för Telegrafstyrelsens embets- och tjenstemän skulle, på grund af lönereglering, skedd efter år 1876, blifva delad i lön och tjenstgöringspennningar, befarar jag att — om ej i afseende på deras rätt till pension i sammanhang med löneregleringen något särskildt undantagsstadgande meddelas — den slutsats deraf till äfventyrs skulle kunna dragas, att i fråga om dem de allmänna föreskrifterna i 1877 års Riksdags beslut borde tillämpas. Det är visserligen sant, att det finnes en särskild pensionsinrättning för telegrafverkets embets- och tjenstemän, hvilken inrättning har sitt särskilda reglemente, och att nämnde tjenstemän således enligt hittills gällande stadganden icke ega rätt till pension från allmänna indragningsstaten, men jag hade föreställt mig, att enligt 1877 års Riksdags beslut alla derförinnan gällande föreskrifter i fråga om och i hvad mån vissa tjenstemän egde att undfå pension från allmänna indragningsstaten, skulle i afseende å dem, som vid 1876 eller 1877 årens riksdagar fått eller sedermera fingo sin aflöning fördelad i lön och tjenstgöringspennningar, komma att upphöra, så vida ej *vid löneregleringen* blifvit eller blefve annorlunda förordnad. Det heter ju nemligen i nämnda beslut, att den derigenom medgifna pensionsrätten skulle, *oberoende af förut gällande stadganden*, åtnjutas, der ej för särskildt fall andra bestämmelser voro eller blefvo meddelade; och då nu just ett sådant särskildt fall är för handen, då man vill att de äldre, men ej de nya stadgandena skola ega tillämpning, hade jag derföre trott försigtigheten bjuda att sådant, till förekommande af missuppfattning, bestämdt uttryckts, och af sådan orsak ämnat föreslå att ibland lönevilkoren intogs ett förbehåll derom, att 1877 års föreskrifter om pensionsrätt tills vidare ej skola ega tillämpning. Då jag emellertid hört, att Första Kammaren bifallit Utskottets förslag oförändradt, i följd hvaraf ett yrkande i nämnda syfte nu mera ej torde vinna framgång, och jag dessutom antager, att, sedan uppmärksamheten inom Kammaren blifvit fäst på hvad meningen verkligen varit, det af mig befarade missförstånd bör kunna förebyggas, vill jag för min del ej framställa något yrkande.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! För min del skulle jag visserligen icke hafva något emot ett sådant förtydligande stadgande, som den siste ärade talaren hade önskat att få i beslutet infördt, men orsaken, hvarför det ej i det Kongl. förslaget ingått, är den, att man ansett, att, då i det af Kongl. Maj:t stadfästade reglemente för telegrafverkets pensioneringsväsende redan finnes en särskild bestämmelse derom, huru med pensioneringen af Telegrafstyrelsens och telegrafverkets öfriga embets- och tjenstemän skall förhållas, och då bland de här föreliggande bestämmelserna icke förekommer något stadgande om större pension än förut för styrelsens embets- och tjenstemän, så var dermed tillräckligt sörjdt för tydligheten och klarheten i bestämmelserna, intill dess Kongl. Maj:t efter ärendets utredning kunde införa Riksdagen framlägga förslag till nya pensionsgrunder.

Herr Liss Olof Larsson: Efter de åsigter, som vid fråga om lönestaten för poststyrelsens tjenstemän gjort sig gällande i Kammar-*Ang. nya sta-*
 in, inser jag det föfånga i att framställa något yrkande, som strider *ter för Te-*
 mot Stats-Utskottets betråffande Telegrafstyrelsen gjorda hemstållan. *legrafverket.*
 Jag måste dock påpeka den inkonseqvens, hvartill Utskottet gjort sig *(Forts.)*
 skyldigt, då det indelat Telegrafstyrelsens embets- och tjenstemän
 endast i olika *lönegrader*, under det åter poststyrelsens tjenstemanna-
 personal grupperats i särskilda bestämdt uppgifna *tjenstegrader*. Det
 tillkommer helt visst icke mig att i denna sak göra något yrkande;
 men skulle förslag här väckas att sätta embets- och tjenstemännen
 inom Telegrafstyrelsen i samma stållning i detta afseende som post-
 styrelsens embetspersonal, så skall jag förena mig derom, emedan jag
 i främsta rummet ser på att rättvisa må vederfaras tjenstemännen i
 de olika verken.

Orsaken, hvarför jag begårt ordet, är emellertid egentligen den,
 att söka vinna rättelse af en oegentlighet i Utskottets förslag i hvad
 det rörer Telegrafstyrelsens vaktmästare. Saken kan väl tyckas vara
 en obetydlighet; men som jag anser, att konseqvens bör iakttagas
 jemväl i fråga om vaktmästare, så att de, som tjenstgöra i det ena
 embetsverket, icke få det bättre än deras vederlikar i det andra, så
 har jag icke tvekat att fästa Kammararens uppmärksamhet på den af
 mig antydda oegentligheten.

Saken är nemligen den, att bland Telegrafstyrelsens vaktbetjente
 är upptagen en s. k. förrådsvaktmästare, som styrelsen ansett nödvändig.
 Inom löneregleringskomitén, af hvilken chefen för telegrafverket var
 ledamot, ansågs deremot en sådan förrådsvaktmästare icke vara behöflig,
 utan syntes det komitén »att såsom biträde vid förrådsförvaltningen
 kunde användas hvilken som helst af styrelsens betjente, hvilken fun-
 nes dertill mest lämplig»; mot hvilken åsigt chefen för telegrafverket
 icke reserverade sig. För min del finner jag det vara så mycket min-
 dre skål, att Telegrafstyrelsen har en särskild förrådsvaktmästare med
 högre lön än öfrige vaktmästare, som någon särskild vaktare af post-
 verkets förråd icke ansetts behöflig, och detta oakadt nämnda förråd
 är af den beskaffenhet, att man för vården deraf funnit sig behöfva
 tillsätta en särskild »intendent» med den högre, för andra gradens
 tjenstemän bestämda aflöningen af 4,500 kronor, under det den tjenste-
 man, som handhafver telegrafverkets förråd, ansetts kunna vara till-
 räckligt godtgjord med en aflöning af 3,000 kronor. Man skulle väl
 eljest kunna föreställa sig att af dessa tvenne förråd behovet af en
 särskild vaktare snarare borde förefinnas för det af dem, hvars för-
 valtare anses böra aflönas 50 procent högre än tillsyningsmannen för
 det andra förrådet.

Nu anser emellertid Kongl. Maj:t det vara nödvändigt att hafva
 en särskild förrådsvaktmästare såsom biträde vid telegrafverkets förråd,
 å hvilken, såsom Telegrafstyrelsen säger, måste stållas anspråk, som
 äro väsentligen större än hvad man i allmänhet fordrar af andra be-
 tjente vid embetsverken och hvilken dessutom besitter fysisk styrka.
 Nu skall väl en vaktmästare naturligtvis också stå qvar vid sin tjenst
 till fyllda 65 år. Men som han inemot den åldern troligen icke har

Ang. nya stater för Telegrafverket.
(Forts.)

mycket qvar af denna fysiska styrka, som Kongl. Maj:t och Telegrafstyrelsen anse vara nödvändig för befattningens skötande, så kan det icke blifva så väl bestämdt härmed, som om Telegrafstyrelsen, utan att vara bunden af ett för viss person en gång för alla lemnadt förordnande, kunde sätta på platsen den person hon funne lämpligast för dess skötande.

Jag har velat fästa uppmärksamheten på det orätta i en dylik anordning, hvarigenom vaktmästarne i det ena embetsverket sättas i en fördelaktigare ställning än vederlikar i andra verk; och ehuru jag har föga utsigt till framgång för min mening, måste jag likväl yrka den förändring i Utskottets förslag i denna punkt, att i Telegrafstyrelsens stat endast upptages en 1:ste och tre 2:dre vaktmästare, i hvilket fall statens slutsumma skulle blifva nedsatt till 75,800 kronor.

Herr Statsrådet Forssell: Konseqvensen — som af talaren åberopats — fordrar, att lika lön skall gifvas för lika platser, men den medgifver icke, att lika lön skall gifvas för olika platser. Nu är förhållandet, att inom poststyrelsen icke finnes någon sådan vaktmästareplats, hvarom nu är fråga och som är af behovet påkallad i Telegrafstyrelsen. Postverket har icke ett sådant förråd att öfverlemna till vaktmästarens skötande, som telegrafverket eger i sina telegraftrådsrullar, hattar, kemikalier m. fl. andra tekniska materialier, för hvilkas vård ovilkorligen måste finnas en person, som derät kan egna hela sin dag och dessutom har insigter och färdigheter, som vanliga vaktmästare icke behöfva ega. Vid sådant förhållande har det synts mig, att styrelsens framställning förtjenade allt afseende. Då det icke är möjligt att sätta en vanlig vaktmästare till denna syssla och än mindre möjligt att få en för platsen fullt lämplig person för den ringa aflöning som bestås vanliga vaktmästare, torde Riksdagen icke handla klokt uti att neka det ringa tillskott i aflöningen, som Kongl. Maj:t begärt.

Öfverläggningen förklarades slutad Herr Talmannen gaf först proposition på bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick samt derefter på Herr Liss Olof Larssons yrkande; och enär den förra propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren således bifallit Utskottets hemställan oförändrad.

Ang. nya stater för Tullverket.

I punkten 7 hade Utskottet yttrat sig öfver af Kongl. Maj:t framlagda förslag till stater för tullverket och dervid, beträffande den föreslagna staten för Generaltullstyrelsen, funnit sig böra tillstyrka ändring dels i fråga om den å revisions- och statistiska byrån uppförde statistikerns aflöning, hvilken Kongl. Maj:t föreslagit att utgå med 2,800 kronor såsom lön och 1,200 kronor såsom tjänstgöringspenningar, hvar emot Utskottet ansett samma aflöning böra fördelas i lön 2,600 kronor och tjänstgöringspenningar 1,400 kronor, samt dels i afseende å vaktmästarnes lönevilkor, rörande hvilka det synts Utskottet böra i staten föreskrifvas, att afdrag med 150 kronor skulle å den kontanta lönen ega rum för vaktmästare, som åtnjöte förmånen af fri bostad. För öfrigt gillande Kongl. Maj:ts proposition angående nya utgiftssta-

ten för tullverket, men med förordande af samma tillägg rörande rätten till semester för Generaltullstyrelsens embets- och tjenstemän, som vidkommande Post- och Telegrafstyrelserna af Utskottet föreslagits, hade Utskottet hemställt:

att Riksdagen, med godkännande ej mindre af nedan intagna förslag till stat för Generaltullstyrelsen, med de i afseende å den nya aflöningen af Kongl. Maj:t föreslagna villkor och förbehåll, dock med det tillägg att den embets- och tjenstemännen medgifna semester endast finge åtnjutas, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kunde ske, än äfven af det utaf Kongl. Maj:t i öfrigt framlagda förslag till stater för tullverket, måtte bestämma anslaget till tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,490,000 kronor, att såsom förslagsanslag direkte utgå af tullmedlen, dock med Kongl. Maj:t förbehållen rätt att, om så vid genomförandet af löneregleringen för Generaltullstyrelsen, erfordrades, å tullverkets öfvergångsaflöningsstat uppföra aflöningen för sådan ordinarie tjensteman i styrelsen, för hvilken plats i den nya organisationen ej kunde beredas, äfvensom de öfriga belopp, som af regleringen föranleddes, och att i sammanhang härmed minska tullverkets omkostnadsstat med motsvarande belopp, så att staternas slutsumma härigenom ej förändrades, äfvensom att Riksdagen måtte för sin del medgifva, att de besparingar, som uppstode å tullverkets ordinarie aflöningsstat, finge af Generaltullstyrelsen disponeras för samma ändamål, hvartill de å aflöningsstaten uppförda anslagen till vikariatsersättningar och extra biträden m. m. inom styrelsen och inom lokalförvaltningen vore afsedda.

*Angående
nya stater för
Tullverket.
(Forts.)*

Angående
nya stater för
Tullverket.
(Forts.)

Förslag till stat för Generaltullstyrelsen.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
<i>Styrelsen:</i>				
generaltulldirektören	6,200 —	2,800 —	9,000 —	
1 byråchef	4,400 —	2,000 —	6,400 —	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
2 byråchefer	8,800 —	4,000 —	12,800 —	
<i>Kanslibyrån:</i>				
1 sekreterare	3,000 —	1,500 —	4,500 —	
1 registrator och aktuarie	1,800 —	1,200 —	3,000 —	
1 notarie	1,800 —	1,200 —	3,000 —	
1 dito	1,800 —	1,200 —	3,000 —	
<i>Kameralbyrån:</i>				
1 kammarförvandt ...	1,800 —	1,200 —	3,000 —	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 bokhållare	1,800 —	1,200 —	3,000 —	
2 dito	3,600 —	2,400 —	6,000 —	
<i>Revisions- och statistiska byrån:</i>				
1 revisor	1,800 —	1,200 —	3,000 —	
5 revisorer	9,000 —	6,000 —	15,000 —	
1 revisor (statistiker)	2,600 —	1,400 —	4,000 —	
Till vikariatsersättning samt arfvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m.	— — —	— — —	15,000 —	
1 förste vaktmästare	800* —	300 —	1,100 —	
1 vaktmästare	500* —	300 —	800 —	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kr.
3 dito	1,500* —	900 —	2,400 —	
Summa	— — —	— — —	95,000 —	

*) Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, den kontanta lönen minskas med 150 kronor.

Efter föredragning af Utskottets hemställan, mot hvilken Herr O. B. Olsson inom Utskottet reserverat sig under yrkande, att stati-

stikerns aflöning, 4,000 kronor, skulle fördelas i lön 2,500 kronor och tjenstgöringspenningar 1,500 kronor, yttrade

*Angående
nya stater för
Tullverket.
(Forts.)*

Herr O. B. Olsson: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Jag har ej kunnat vara öfverens med utskottsmajoriteten i denna punkt. Utskottet har här fördelat revisorns och statistikerns aflöning i lön 2,600 kronor och tjenstgöringspenningar 1,400 kronor, men detta beslut synes mig ej stå i konsekvens med hvad Riksdagen förut i liknande fall beslutit, nemligen med afseende å Justitiedepartementsexpeditionen och Utrikesdepartementets expedition. Genom gemensam votering den 27 sistlidne Februari beslöts, att 3 tjenstemän inom nämnda expeditioner, hvilka voro föreslagna till lika löner med statistikern i tullstyrelsen, eller 4,000 kronor, skulle erhålla detta belopp i aflöning, fördeladt i lön 2,500 kronor och tjenstgöringspenningar 1,500 kronor. Sedermera har enahanda proportion mellan lön och tjenstgöringspenningar för tjenstemän med 4,000 kronor i aflöning blifvit iakttagen i fråga om Civildepartementets expedition, och i dag har denna princip åter vunnit tillämpning vid bestämmandet af lönestaten för Finansdepartementet. För min del anser jag, att Riksdagen bör vara konsekvent, äfven om frågan gäller små belopp. Tjenstemän, som äro hvarandra fullkomligt likställda, böra äfven hafva samma förmåner, och det är ur principiel synpunkt jag med afseende å den nu föredragna punkten kommer att yrka, att den i fråga varande tjenstemannens lön må bestämmas till 2,500 kronor och tjenstgöringspenningarne till 1,500 kronor, således samma summa, men fördelad på olika sätt än Utskottet föreslagit.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! I olikhet med den föregående talaren skall jag icke inlåta mig på en så obetylig detalj som den, hvarmed han sysselsatt sig. I stället vill jag framställa ett allmänt yrkande, nemligen att Kammaren i likhet med hvad Första Kammaren redan gjort, icke nu vidare tager denna punkt under behandling, utan återremitterar den till Utskottet. Såsom troligen flere af Kammarens ledamöter hafva sig bekant, har denna återremiss i Första Kammaren föranledts af ett föredrag, som der hållits af Herr generaltulldirektören; och skedde återremissen utan votering. Nu föreställer jag mig att Första Kammaren har haft ett bestämdt ändamål med denna åtgärd, och på det att detta icke må motverkas af denna Kammare genom ett annat beslut, hemställer jag att Kammaren behagade återremittera punkten.

Herr O. B. Olsson: Då den siste talaren icke uppgifvit något skäl för återremiss, kan jag för min del icke gå in derpå. Den omständigheten, att Första Kammaren återremitterat punkten, torde väl icke kunna i och för sig vara en tillräcklig anledning för denna Kammare att göra sammaledes. Hade den ärade talaren gifvit några skäl för sitt yrkande, så hade dessa måhända för mig och andra varit så bevisande, att man deraf funnit sig föranlåten att gå in på hans förslag.

Angående
nya stater för
Tullverket.
(Forts.)

Såsom saken nu står, kan jag icke annat än fortfara i mitt yrkande om bifall till punkten med den förändring jag föreslagit.

Herr Lyth: För min del ber jag att få instämma i det yrkande, som af Herr Landshöfding Bergström framstälts. Jag tror, att det finnes skäl till anmärkning mot det sätt, hvarpå lönerna för tullverkets tjenstemän blifvit bestämda. Jag har mig t. ex. bekant, att registratorn och aktuarien i Generaltullstyrelsen har i lön 1,800 och i tjenstgöringspenningar 1,200, tillsammans 3,000 kronor. Så vidt jag erinrar mig, hafva alla dylika tjenstemän, eller de, som kallas registratorer, samma lön — men på samma gång är det lika visst, att dessa tjenstemän hafva mycket olika göromål. Registratorn i tullstyrelsen är särdeles strängt sysselsatt; de mål och ärenden, som han får registrera, gå troligtvis till lika många tusental, som för många andra hans vederlikar till hundratal. Registratorn och aktuarien i tullstyrelsen har för närvarande i lön med dyrtidstillägg 4,200 kronor, hvilken summa nu enligt förslaget skulle nedsättas till 3,000 och med ålderstillägg till högst 4,000 kronor. Jag tror det icke vara rätt att nedsätta lönen för en tjensteman, som är strängt upptagen både för och eftermiddag och således icke är i tillfälle att skaffa sig några biförtjenster.

Jag har anført detta exempel för att dermed visa, att det nog finnes skäl till återremiss. — Det nämndes af en talare på dalabänken, att man bör skipa rättvisa mot embetsmännen. Jag tror, att man gör detta, då man lämpar aflöningen icke efter *namnet* å tjensten, utan efter göromålets mängd och beskaffenhet.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har varit med om åtskilligt här i Kammaren, men något egendomligare yrkande än det som nyss gjordes af Herr Bergström har jag ej varit med om. Han sade, att derföre att Första Kammaren till följd af ett längre anförande af Herr Bennich återremitterat denna punkt, så borde vi göra sammaledes eller med andra ord, på grund af ett längre tal af Herr Bennich — i Första Kammaren — om hvars innehåll vi icke ega den ringaste kännedom, skulle vi återremittera frågorna. Jag hyser stort förtroende till den åberopade talaren, men Herr Bergströms går längre. Är *detta* ett skäl för återremiss, ja då mine Herrar, är det icke svårt att hitta på skäl. Nu kom då äntligen Lyth till hjälp och menade tro på, att det skulle vara något fel med registratorn — han hade för liten lön och för mycket att göra. Men nu förhåller det sig dock icke bättre, än att Lyth nyss var med om att bifalla den föreslagna staten för poststyrelsen och *dess* registrator. Jag kan stå till tjenst med att upplysa Herr Lyth derom, att registratorn i tullstyrelsen har i medeltal 3,808 mål att registrera, under det registratorn i poststyrelsen har 10,911 mål. Då Lyth sålunda var med om att anse aflöningen tillfredsställande för registratorn i poststyrelsen, så tyckes det vara besynnerligt, att han icke åtnöjes med samma lön för registratorn i tullverket. Är då detta skälet till Första Kammarens återremiss och som skulle vara det äfven för oss? Jag får då säga, att finnas ej bättre

skäl, så vill åtminstone jag icke återremittera denna punkt, utan vill jag för min del bifalla densamma, dock med den af Ola Bosson Olsson föreslagna förändring — detta derföre att det står i konsekvens med den antagna och hittills tillämpade principen, att, der aflöningen uppgår till 4,000 Kronor, 2,500 Kronor skall utgöra lön och 1,500 Kronor tjänstgöringspenningar.

En annan anmärkning skall kunna göras mot aflöningsstaten för tullverkets tjänstemän. Det är den omständigheten att, då, så vidt jag vet, desse tjänstemän äro de ende, som icke erlägga pensionsafgifter, de komma i något bättre ställning än öfrige tjänstemän, enär de icke behöfva vidkännas något afdrag å sin lön för detta ändamål. Men då jag föreställer mig att, när Kongl. Maj:t en gång kommer fram med det förbådade förslaget till allmänna grunder för pensioneringen, äfven den af mig nu vidrörda omständighet skall komma i betraktande, vill jag nu icke vidare fästa mig dervid.

Jag yrkar, som sagdt, bifall till Utskottets betänkande med den lilla, af Ola Bosson Olsson föreslagna förändringen.

Herr Axel Bergström: Herr Talman! Det är mindre löneförhållandena än de organisativa frågorna som föranlett mig att framställa yrkandet om punktens återremitterande. Jag vill icke djupt inlåta mig på dessa organisativa frågor, dels derföre att jag anser det icke vara tillständigt att för mycket upptaga Kammarens tid dels ock derföre att, oaktadt jag något sysslat med förvaltning, jag dock icke gör anspråk på att besitta de djupa insigter deri, som Herr Liss Olof Larsson, hvilken såsom ständig ledamot af löneregleringskomitén fått en så omfattande blick öfver hela den svenska förvaltningen, att han står öfver oss allesammans i detta hänseende, är allas vår mästare. Emellertid vill jag icke fördölja att, då jag genomläste generaltullstyrelsens skrifvelse den 23 Oktober 1876, i hvad den innefattar utlåtande öfver löneregleringskomiténs förslag den 12 Oktober 1876, jag fann detta utlåtande skrifvet med så stor talang och innehöll för mig så öfvertygande skäl, att hos mig stadgats den öfvertygelse, att organisationen skulle vinna derpå, att generaltullstyrelsens åsichter, derest ärendet komme åter under Utskottets behandling, något mera än nu skett uppmärksammades af Utskottet. Det är nemligen fråga om huruvida man skall öfvergifva den bestående kontorsindelingen och öfvergå till byråsystemet. Derför talar visserligen något den omständighet, att detta system blifvit tillämpadt vid föregående reorganisationer af flera andra embetsverk; men för mig betyder det ännu mera, att den sakkunnige chefen för tullverket uttalat sina betänkligheter mot detta systems användande på tullstyrelsen. Det får väl antagas, att Stats-Utskottets tid, så dyrbar den än är, dock redan tillåtit Utskottet att taga del af tullstyrelsens utlåtande, men jag föreställer mig att, då vi redan hunnit så långt med riksdagsgöromålen, vi kunna låta Stats-Utskottet taga frågan under förnyad grundligare ompröfning. Saken skulle enligt mitt förmenande komma att vinna derpå.

Angående
nya stater för
Tullverket.
(Forts.)

Herr Lyth: Jag ber blott att få besvara Herr Liss Olof Larssons anmärkningar mot mig. Han sade, att, då jag ingått på den nyss beslutade aflöningen för registratorn i poststyrelsen, jag äfven borde ingå på det föreslagna lönebeloppet för registratorn i tullstyrelsen. Jag anhåller dock att få fästa Herr Liss Olof Larssons uppmärksamhet derpå, att i poststyrelsen finnes en särskild registrator och en särskild aktuarie med en lön af 3,000 kronor för hvardera, då deremot dessa befattningar i tullstyrelsen skola bestridas af en och samma person.

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell: Efter den näst siste talarens senaste anförande har frågan åtminstone i någon ringa mån flyttat sig in på sakförhållandenas område i från det rent formella, hvarom jag har föga att säga. *I någon ringa mån* sade jag, derföre att han icke i sin helhet upptagit frågan om byråsystemets betydelse. För honom, som tycktes vara, om icke benägen för byråsystemet, åtminstone tveksam, huruvida det dock ej kunde vara skäl att i allmänhet genomföra detsamma, gälde såsom skäl för en återremiss den sakkunnige chefens yttrade betänkligheter mot byråsystemets tillämpning å tullstyrelsen. Dessa betänkligheter, som blifvit utförligt framhållna i generaltullstyrelsens underdåniga utlåtande, har Kongl. Maj:t tagit i ompröfning, men icke funnit dem innebära något hinder mot den konsekventa tillämpningen af de organisationsgrunder, hvilka fått gälla för flera andra med tullstyrelsen jemförliga embetsverk. Skulle nu Stats-Utskottet få detta ärende till sig återremitteradt och taga med detsamma befattning i det syfte, som uttalats af en ärad talare i Första Kammaren, så förmodar jag att det måste i Kamrarnes votum finnas en anvisning att förorda afslag å Kongl. Maj:ts framställning och upptagande af generaltullstyrelsens förslag, d. v. s. ett bibehållande af den gamla kontorsindelnings och ett frångående af byråsystemet. Det är knappast tänkbart, att kunna åstadkomma ett medlingsförslag, upptagande utom tre byråchefer jemväl en kamrerarne, ty då skulle tullstyrelsen otvifvelaktigt få ett allt för stort antal tjenstemän. Det är visserligen sant, att vid lönereglerns genomförande i fångvårdsstyrelsen en kamrerarebefattning bibehölls, oaktadt byråsystemet der infördes. Men det skedde derföre att der uppdrogs åt två förut varande departementschefer att bestrida byråchefsbeställningar. I generaltullstyrelsen deremot har för byråsystemets genomförande tillskapats en ny byråchefs befattning, och detta har gjort kamrerarebefattningen alldeles öfverflödig. Att, på samma gång en sådan utvidgning af byråarne egt rum, bibehålla kamrerarebefattningen, skulle vara ett särdeles stort slöseri. Det är derföre icke möjligt att bibehålla en kamrerare utan att gå tillbaka till det gamla systemet af två departementschefer och två kamrerare.

Intill dess några särskilda skäl af andra talare blifva anförda, vågar jag, utan att inlåta mig på någon vidlyftigare utredning af ämnet, hemställa, huruvida icke Kammaren kunde godkänna Kongl. Maj:ts framställning.

*Angående
nya stater för
Tullverket.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets hemställan med den förändring, som Herr O. B. Olsson föreslagit, och dels återremiss. Herr Talmannen gaf emellertid först proposition på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick samt derefter på de nämnda yrkandena; och fann Herr Talmannen propositionen på bifall till Herr O. B. Olssons ändringsförslag vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd, i anledning hvaraf Herr Talmannen hemställde, huruvida Kammarerna till kontraposition ville antaga bifall till Utskottets förslag oförändradt eller återremiss; och förklarade Herr Talmannen sig anse svaren å dessa hemställanden hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstberörda meningens uppställande såsom kontraposition. Men jemväl rörande kontrapositionen äskades votering, hvadan en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, justerades och anslogs:

“Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager yrkandet om bifall till Utskottets hemställan, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarerna till kontraposition i nämnda votering antagit yrkandet om återremiss.”

Den votering, som anställdes enligt denna proposition, visade 71 ja mot 48 nej; och erhöll alltså propositionen för hufvudvoteringen följande lydelse:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 7 punkten af Utlåtandet N:o 10 med den förändring, att statistikerns aflöning 4,000 kronor, fördelas i lön 2,500 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarerna bifallit Utskottets hemställan oförändrad.”

Den sednare voteringen utföll med 61 ja mot 59 nej, i följd hvaraf Kammarerna fattat beslut enligt ja-propositionen.

Punkten 8:

Bifölles.

*Punkten 9:**Angående
skogsväsendet.*

Utskottet hade i mom. a) yttrat sig öfver Kongl. Maj:ts förslag rörande anslag till skogsväsendet samt dervid, bland annat, anfört:

„I sammanhang härmed har Utskottet ansett sig böra meddela, hurusom Riksdagens nästlidet år församlade revisorer uti deras berättelse om den af dem verkställda granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1875 afgifvit redogörelse (se Rev.-ber. sid. 125—127) för hvad revisorerne genom besök vid de för kronans räkning verkställda skogsodlingarna å de s. k. Svältorna i Elfsborgs län rörande berörda odlingsföretags fortgång och de derigenom åstadkomna verkningar inhemtat; och hafva revisorerne slutligen yttrat, att det af kronan i dessa trakter gifna föredöme att till skogsodling använda de under flera mansåldrar svedjade och därför kala ljunemarkerna tycktes hafva manat en och annan enskild jordegare till efterföljd, hvarjemte här och der stycken till åker uppbrutits. Dock återstode ännu stora sträckor af dessa svältmarker, hvilka svårligen någonsin kunde till åker förvandlas, och som, då de i sitt nuvarande skick endast kunna lemna ett ytterst klenl sommarbete, syntes lämpligast böra till skogsodling användas. Enligt revisorerne förmenande vore det derföre i hög grad önskvärdt, om än ytterligare delar af svältmarken för skogsplantering kunde för kronans räkning förvärfvas.

Uti revisorerne sålunda gjorda uttalande har Utskottet visserligen funnit sig böra instämma; men, då Utskottet är förvissadt derom att Kongl. Maj:tt icke läser underlåta att, derest för dertill tillgängliga medel till skogsplantering tjenliga delar af de s. k. Svältorna kunna på vilkor, som finnas vara för statsverket fördelaktiga, förvärfvas, i nåder anbefalla inköp af dylik mark, har Utskottet ansett revisorerne omförmälda uttalande icke böra gifva anledning till någon särskild underdånig framställning af Riksdagen.“

Och hade Utskottet, i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:tt föreslagit, hemställt:

att anslaget till skogsväsendet, i 1878 års stat upptaget till 721,062 kronor 97 öre, måtte genom tillägg af 550 kronor till skogstyrelsens expensanslag ökas till 721,612 kronor 97 öre, äfvensom att å ordinarie stat måtte få uppföras en kronojägare, att anställas å Heda kronopark i Kronobergs län, med aflöning af 375 kronor i lön och 125 kronor i tjänstgöringspenningar, eller tillhopa 500 kronor, — till hvilket belopp tillgång å anslaget till skogsväsendet förefunnes genom den för år 1879 uppkommande minskning i utgiften till ålderstillägg, — under iakttagande, hvad anginge berörda aflöningsbelopp, att från detsamma framdeles borde afgå värdet af afkastningen af kronojägarrens boställe, då sådant hunne honom beredas.

Enligt anteckning å utlåtandet var reservation vid förevarande

punkt inom Utskottet anmäld af Herrar *C. Ekman*, Grefve *C. Beck-Friis*, Friherre *F. von Essen*, *R. Montgomery Cederhielm*, Grefve *G Sparre*, *Liss Olof Larsson* och *Carl Ifvarsson*.

*Angående
skogsväsendet.
(Forts.*

Sedan Utskottets ofvanberörda hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr *Liss Olof Larsson*, som anförde: Ehuru jag icke har något att invända mot det slut, hvartill Utskottet kommit i denna punkt, får jag dock inlägga min protest emot den motivering, som Utskottet begagnat. Denna motivering antogs också med endast ringa majoritet, i hvad den afsåg revisorerernas utlåtande rörande de å svältorna för kronans räkning verkställda skogsodlingarna. Utskottet yttrar med anledning häraf, att det funnit sig böra instämma med revisorerne derutinnan att ytterligare delar af svältmarken borde för ifrågavarande ändamål inköpas. Detta kan jag för min del icke gilla, emedan jag anser det vara ibland de sämsta affärer, staten kan inlåta sig på, att inköpa ännu flera sträckor för verkställande af skogsodling. Hvad för öfrigt beträffar det skäl, som revisorerne anfört för sin åsigt, synes detta ej heller böra leda till det slut, hvartill de kommit. Revisorerne säga nemligen, att de försök med skogsodling, som å svältorna hittills för kronans räkning företagits, lemnat goda resultat, och på grund deraf tillstyrka revisorerne, att ytterligare mark å dessa ställen bör af kronan för nämnda ändamål inköpas. För min del är jag af den tanke, att meningen med dessa försök från statens sida endast varit att visa, det dessa ofruktbara marker verkligen kunna användas för skogsodling, och då nu dessa försök krönts med framgång, synes också ändamålet vara vunnet. Sedan må den enskilda företagsamheten draga försorg om att tillgodogöra sig de sträckor, som ännu icke blifvit föremål för odling eller skogsplantering.

Häruti förenade sig Herr *Magnus Jonsson*.

Herr *Hörnfeldt*: För min del anser jag den af Utskottet i denna punkt begagnade motivering icke vara förtjent af någon anmärkning. Utskottet säger nemligen, med anledning af en utaf revisorerne uttalad önskan att skogsplanteringarne å de s. k. svältorna för statens räkning måtte fortsättas, att Kongl. Maj:t icke lärer underlåta att, derest medel dertill finnas, inköpa de öfriga delar af svältorna, som kunna anses tjenliga för skogsplantering. Då medel att användas till ifrågavarande ändamål äro ställda till Kongl. Maj:ts disposition, kan det väl icke vara något att anmärka emot, att Riksdagen uttalar önskvärheten deraf, att dessa ofruktbara sträckor i första rummet göras till föremål för skogsodling. Utskottet har också genom sin motivering velat visa, att det funnit revisorerne framställning beaktansvärd, ehuru det icke kunnat biträda densamma. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick.

Öfverläggningen förklarades slutad. Efter det propositioner gif-

Angående
skogsväsendet.
(Forts.)

vits enligt de yrkanden, som blifvit framställda, biföll Kammaren i oförändradt skick hvad Utskottet i föreliggande moment yttrat och hemställt.

Mom. b):

Utskottet hade här hemställt,
att anslaget till skogsväsendet måtte erhålla följande förändrade
uppställning:

„Skogsväsendet	721,612: 97,
deraf såsom <i>reservationsanslag</i> :	
Till Skogsingeniörer	15,000: —
„ Undersökning af vattendragen i Norr- bottens län	7,000: —
„ Skogsinstitutet	21,300: —
„ Enskilda skogsskolor	11,400: —
„ Kronoskogarnes förvaltning och be- främjande af skogsväsendet i allmän- het	220,300: —
Summa kronor	275,000: — “

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell anförde: Stats-Utskottet har i den nyss föredragna punkten väl till bifall förordat Kongl. Maj:ts proposition i denna del, men med en förändring, som har utseende af och väl kanske äfven är ärnad att vara en förändring allenast i form. Utskottet har nemligen föreslagit, att det förut till ett belopp af 275,000 kronor uppförda reservationsanslaget till skogsväsendet hädanefter måtte i riksstaten specificeras. Då jag antager att meningen härmed är, att titeln “reservationsanslag” fortfarande skall hänföra sig till slutsumman och icke till hvart och ett af de särskilda specificerade anslagen, så har jag för min del i sak ingenting att invända mot den af Utskottet föreslagna anordningen, då den ju i sådan händelse icke utgör något hinder för Kongl. Maj:t att af anslaget, 220,300 kronor, till befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, använda det större eller mindre belopp, som kan vara behöfligt till fyllande af möjligen uppkommande brist å något af de förut uppräknade anslagen, t. ex. anslaget till skogsingeniörer, eller till undersökning af vattendragen i Norrbottens län. Förhållandet är nemligen, att, sedan anslaget till skogsingeniörer förut varit såsom förslagsanslag uppfördt på extra stat, begärde och erhöll Kongl. Maj:t vid sistlidne riksdag tillstånd att för innevarande år fylla detta behof från reservationsanslaget till skogsväsendet. Då det emellertid visat sig, att det förut anslagna beloppet 15,000 kronor icke var för ändamålet tillräckligt, anlog Kongl. Maj:t för skogsingeniörerna 16,000 kronor. Likaledes har det förut till undersökning af vattendragen i Norrbottens län uppförda anslaget 7,000 kronor befunnits otillräckligt och Kongl. Maj:t har derföre för innevarande år höjt anslaget till 8,000 kronor. Jag vågar nu icke antaga, att dessa båda anslagsbehof skola för år 1879 pröfvas

mindre än för år 1878, och under sådana omständigheter skulle det lända administrationen till men, om icke Kongl. Maj:t fortfarande skulle ega rätt att förfoga öfver det ifrågavarande anslaget i dess helhet såsom öfver ett reservationsanslag. Om nu detta äfven varit Utskottets mening, så vinnes med den föreslagna nya uppställningen visserligen den fördelen, att de fyra här särskildt uppräknade anslagen blifva i riksstaten synliga; men detta är en fördel, som efter min uppfattning icke kan anses vara af någon särdeles betydighet. Deremot lemnar denna nya uppställning rum för den anmärkningen, att, om man vid statsregleringen skall särskildt uppräknat hvarjehanda anslag, som utgå med helt ringa belopp, kommer budgeten derigenom att svälla ut till en anseelig vidlyftighet, och detta anser jag åtminstone vara en olägenhet. Dessutom skulle äfven med fog kunna frågas: hvarför specificeras endast dessa fyra anslag, och hvarför är man icke konsekvent och än vidare specificerar det stora anslaget på 220,300 kronor? Detta anslag användes till åtskilliga ganska olikartade ändamål, af hvilka en del kräfva rätt betydliga belopp. Så utgår t. ex. af innevarande års anslag omkring 200,000 kronor till förvaltnings- och handtlangningskostnader samt för skogsplantering i de olika revieren, vidare 11,500 kronor för skogsbevakningen i Norrbottens län, 2,300 kronor för indelning, uppskattning och upprättande af hushållsplaner för kronan förbehållna skogar och boställsskogar, åtskilliga smärre belopp till meteorologiska stationer för skogsväsendet, för utgifvande af en tidskrift för skogshushållning, arbeten för nyinköpta, till kronoparker afsedda skogar, och så vidare. Vill man således vara konsekvent, borde ju hvar och ett af dessa anslag äfven specificeras och följderna skulle blifva, att endast detta anslag skulle komma att i budgeten fordra lika stort utrymme, som nu åtminstone ena hälften af samtliga anslagen under sjunde hufvudtiteln.

Jag har ansett mig böra framställa dessa anmärkningar för att ådagalägga, att några egentligen talande skäl icke förefinnas för antagandet af den af Utskottet föreslagna nya uppställningen af ifrågavarande anslag.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 10—22:

Blefvo äfvenledes bifallna.

Punkten 23:

I anledning af dels Kongl. Maj:ts förslag, att för förvaltningen af statens domäner måtte på extra stat för år 1879 anvisas ett anslag af 88,000 kronor, och dels Herr A. Adlercreutz' inom Andra Kamaren afgifna motion N:o 83, hvaruti af anförda skäl föreslagits, att Riksdagen måtte antaga de uti den s. k. Domänkomiténs betänkande af den 19 Maj 1876 föreslagna grunder för förvaltningen af kronans

*Angående
skogsväsendet
(Forts.)*

*Angående
förvaltningen
af statens
domäner.*

Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)

privatdomäner samt till de härför erforderliga kostnader för år 1879 bevilja ett extra anslag å 94,600 kronor, hade Utskottet hemställt:

a) att för domänernas förvaltning måtte på extra stat för år 1879 anvisas ett anslag af 78,000 kronor;

b) att, under förutsättning af Riksdagens bifall till Utskottets uti 13:de punkten gjorda hemställan derom, att resekostnadsersättning åt domänintendenterna icke borde utgå af anslaget till rese- och traktamentspenningar, måtte till bestridande af i fråga varande resekostnad, på extra stat för år 1879 anvisas ett förslagsanslag af 10,000 kronor; och

c) att Herr A. Adlercreutz' ofvannämnda framställning icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan först föredragning skett af Utskottets hemställan i *mom. a)*, yttrade

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! I föreliggande ärende hafva Chefen för Finansdepartementet och Stats-Utskottet täflat i motive-ringens knapphändighet och sökt att på hvarandra kasta bevisnings-skyldigheten för ifrågavarande anslagsbehofs belopp. Jag vill endast erinra om, att jag till statsrådsprotokollet rörande ifrågavarande ämne yttrat: "i afseende å behofven för nästkommande statsreglering anser jag mig böra fästa uppmärksamheten derå, att hos nästlidne riksdag begärdes ett anslag af 85,000 kronor, och under detta år har intet förekommit, som föranleder mig att uppskatta anslagsbehofvet till lägre belopp." Stats-Utskottet å sin sida genmäler härtill: "att Utskottet, vid det förhållande, att senast församlade Riksdag för ändamålet beviljade allenast 75,000 kronor, och någon utredning ej nu blifvit förebragt för att ådagalägga otillräckligheten af detta belopp, funnit sig sakna hvarje anledning att omförmälda anslagstillökning till bifall förorda." Jag ber härvid — och såsom en förklaring till detta förhållande — få erinra, att Kongl. Maj:t till nästlidne Riksdag framstälde begäran om anslag dels för en centralstyrelse å 29,000 kronor på ordinarie stat och dels 56,000 kronor å extra stat för lokalstyrelser, eller tillsammans 85,000 kronor, hvartill skulle komma 3,000 kronor såsom särskildt anslag till Kammarkollegium. Till grund härför låg en utredning, sådan den då kunde af departementschefen åstadkommas, en beräkning, hvilken visserligen icke kunde göra anspråk på att vara fullt exakt, emedan man icke hade någon erfarenhet att stödja sig vid, men som dock var bättre än ingen beräkning. Härpå svarade Stats-Utskottet utan utredning, utan någon som helst beräkning, att det ansåg lämpligt nedsätta det äskade anslaget med 10,000 kronor. Riksdagen biföll denna Stats-Utskottets hemställan, och då nu departementschefen återkommer med en hänvisning till den utredning, som af honom en gång förut blifvit förebragt, håller Stats-Utskottet på sin sida fast vid sin nedsättning af detta belopp, hvilken visserligen blef Riksdagens beslut, men dock är och förblifver ett för mig oförklarligt och för andra oförklaradt faktum. För att nu emellertid icke blifva

*Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)*

bevisningen skyldig och för att undanrödja det enda skäl, som Stats-Utskottet förebragt mot beviljandet af det utaf Kongl. Maj:t föreslagna beloppet, anhåller jag att för Kammaren få utreda, huru med detta anslagsbehof sig förhåller.

Af de 75,000 kronor, som Riksdagen anslag för domänförvaltningen och 3,000 kronor, som voro anslagna till Kammarkollegium, eller tillsammans 78,000 kronor, har för detta år blifvit anvisadt för centralstyrelsen ett belopp af kronor 17,800: — för lokalstyrelsen i de 8 län, som fått domänintenden-

denter, dels till arfvoden åt domänintendenterna ..	36,500: —
dels till reseersättning åt domenintendenterna	9,000: —

för lokalstyrelsen i 6 län, som ej fått domänintenden-
denter 9,500: —
tillsammans för lokalförvaltningen 55,000 kronor, eller således tillhopa 72,800 kronor. Ett belopp af 5,200 kronor är således reserveradt för oförutsedda behof; men troligen kommer största delen af detta belopp att tagas i anspråk för ett redan förutsedt och förutsagdt behof, nemligen för en ytterligare förstärkning af Kammarkollegii arbetskrafter, hvilka vid början af året äro mindre anlitade, innan ännu denna stora mängd af ärenden inkommit, som blifva en följd af domänernas öfvertagande från och med detta år. Nu kommer härtill, att enligt Kammarkollegii framställning nästa år för centralstyrelsen skall behövas ytterligare 8,400 kronor. Jag kan icke för närvarande yttra mig om, huruvida detta behof måste fyllas redan nästa år. Derom får väl en särskild undersökning ske och det kommer att bero på antalet af mål, som till Kammarkollegii handläggning inkomma. Men tills vidare torde dock för nämnda behof det officiellt beräknade beloppet 8,400 kronor få antagas behöfligt. Om jag nu härtill lägger, att de län, som ännu icke ega domänintendenter, skulle få sådana "med jordbruksförhållanden förtrogne män", som toge befattning med utarrenderingsväsendet, och om jag beräknar arfvodet för en hvar af dessa till ett lågt belopp af 2,000 kronor, så uppgå kostnaderna för dessa nya domänintendents aflöning till 12,000 kronor. Om jag slutligen tänker mig, att för oförutsedda, tillfälliga utgifter kan behövas ett belopp af 4,000 kronor, så kommer jag genom sammanläggning af nu nämnda siffror till en slutsumma af 97,200 kronor. Drager jag derifrån de 9,000 kronor, som äro anvisade till respensionar åt domänintendenter, men hvilka icke skulle komma att behövas, derest Riksdagen beviljar det under mom. b af den föredragna punkten uppförda anslag af 10,000 kronor, så skulle slutsiffran blifva i rundt tal 88,000 kronor. Skulle således Kammaren och Riksdagen icke bevilja det belopp, som Kongl. Maj:t här föreslagit, kommer naturligtvis att för år 1879 inträffa detsamma som för år 1878, eller att domänorganisationen i landsorterna icke kan utföras så som önskvärdt vore

Jag har velat lemna denna lilla utredning af frågan, för att, som sagdt, betaga Stats-Utskottet det enda motiv, som det haft att anföra för afslag å Kongl. Maj:ts proposition. Och jag vågar hysa den förhoppning, att Kammaren nu måtte gå Kongl. Maj:ts önskan till mötes.

Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, hvarefter Kammaren biföll Utskottets hemställan i det förevarande momentet.

Mom. b.

Blef jemväl bifallet.

Efter föredragning af Utskottets hemställan i *mom. c)*, rörande Herr Adlercreutz' ofvan omförmälda motion, mot hvilken hemställan Grefve G. Sparre inom Utskottet reserverat sig under yrkande, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t till näst sammanträdande Riksdag framlägga förslag till ordnande af förvaltningen utaf kronans domäner, anförde

Herr Lyttkens: I det provisoriska tillstånd, hvori domänförvaltningen genom Riksdagens åtgöranden förra året råkat, bör den icke längre få förblifva. Derigenom förorsakas statsverket förlust och åstadkommes ett skadligt inflytande på de embetsverk och myndigheter, som hafva med saken att göra. Då de anslag, som i och för domänförvaltningen blifvit beviljade, taga slut, hafva redan två år gått till ända. Under denna tid bör så mycken erfarenhet vunnits om huru denna förvaltning bör ordnas, att man torde kunna vänta sig, att regeringen med stöd deraf bör kunna framlägga något bestämdt förslag. På det att det emellertid icke skall kunna läggas Riksdagen till last, att den underlåtit att, i hvad på den ankommit, söka få fram ett förslag i ämnet, vill jag för min del hemställa, att Kammaren måtte bifalla Herr Grefve Sparres reservation, som innehåller, att Riksdagen skulle i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t till näst sammanträdande Riksdag framlägga förslag till ordnande af förvaltningen af kronans domäner. Detta är så mycket mera angeläget, som det för närvarande icke är bestämdt, att med utarrenderingen skall lika förfaras med alla domäner och att de olika slagen af domäner skola med afseende på förvaltningen blifva fullt likställda. Jag yrkar derföre bifall till den afgifna reservationen.

Herr Key: Jag skulle kunna inskränka mig till att instämma med den siste talaren och vill dervid endast göra det tillägg, att, då, enligt hvad jag hört, grefve Sparres reservation gått igenom i Första Kammaren, jag tror att kanske så mycket mera skäl förefinnes för Andra Kammaren att likaledes instämma i denna reservation.

Det är visserligen sant, att sistlidne års Riksdag icke var beredd på att godkänna de grunder rörande ordnandet af denna förvaltning, som då förelåg, samt att, i följd deraf, frågan blef endast provisoriskt ordnad; men jag tror, att det skulle leda till större reda och enklare förhållanden, om frågan ju förr desto heldre blefve afgjord. Ty så länge den står på så lösa grunder som nu, *skall*, eller åtminstone *kan* den under tiden alltför lätt komma att mer och mer växa ut, och genom partiella tillägg antaga allt större dimensioner. Följden häraf skall då blifva att, när äntligen en definitiv reglering af för-

valtningen skall genomföras på grund af redan bestående förhållanden, den nya apparaten antagligen får en vida större omfattning, än den verkliga behöfver hafva.

I följd häraf tager jag mig friheten att, i likhet med den föregående talaren, hemställa om bifall till Grefve Sparres reservation.

*Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)*

Chefen för Kongl. Finansdepartementet, Herr Statsrådet Forssell: Med anledning af tvänne talares nyligen gjorda yrkanden, har jag ansett mig böra till protokollet yttra några ord.

Jag vill dervid först fästa Kammarens uppmärksamhet derå, att, då man begärt af Kongl. Maj:t en proposition angående grunderna för arrendeväsendets ordnande och vill att dessa grunder skola stödja sig på den erfarenhet, som kan vara att inhemta genom nu pågående, under bildning varande lokala administration, det knappt blir möjligt, att ett sådant förslag skulle kunna framläggas för den Riksdag, som nästkommande år, 1879, sammanträder. Ty denna myndighet har just nyss trädt i verksamhet; den har ännu icke hunnit taga reda på ens handlingarne till alla de mål, som till förvaltningen öfverlemnats från de gamla boställdirektionerna, och man har ännu mindre hunnit uppgöra någon ny plan för dess verksamhet. Åtminstone kan den erfarenhet, som af den nya institutionen kan stå att vinna, innan detta års slut i allmänhet icke antagas blifva så stor, att, på grund deraf, Kongl. Maj:t skulle kunna till nästa riksdag ingifva något förslag. Skulle nu en skrifvelse, som här är påyrkad, från Riksdagen till Kongl. Maj:t aflätas, så förekommer dervid en omständighet, som det torde vara af vigt att taga i betraktande. Kongl. Maj:t afgaf till förra riksdagen en proposition angående grunderna för domänförvaltningens ordnande. Denna Kongl. proposition blef af Riksdagen afslagen utan angifvande af några skäl och utan någon antydning om den rigtning, i hvilken Riksdagen önskade att få denna förvaltning ordnad — detta oaktadt det är Riksdagen, som, enligt grundlagen, ensam eger bestämma öfver dessa förvaltningsgrunder. Skulle nu, som sagdt, från Riksdagen aflätas en begäran, utan någon motivering och utan angifvande af några särskilda grunder för förverkligande af samma begäran, så befarar jag, att en dylik skrifvelse icke skall komma att för Kongl. Maj:t ega all den vigt, som den eljest skulle få, derest dervid vore fogad en motivering om den rigtning i hvilken, enligt Riksdagens åsigt, förvaltningens ordnande bör gå.

Herr Adlercreutz: Jag har icke vid mom. a) och b) af denna punkt begärt ordet, enär jag, vid den behandling och utgång, som frågan rönt i Stats-Utskottet och Första Kammaren, ganska väl förstår, att den samma vid detta riksmöte icke skall nå sin lösning, utan att, om man nu vill vinna något, man måste ansluta sig till Herr Grefve Sparres reservation, hvilken lyckligtvis blifvit af Första Kammarne bifallen.

Utan tvifvel torde litet hvar minnas förloppet af denna frågas behandling, då den vid sistlidne års riksdag förevar i följd af en Kongl. proposition och förekom hos Kamrarne i Riksdagens sista

Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)

timme, hurusom Första Kammaren då fattade beslut i sjelfva saken, men Andra Kammaren, som hvarken hvar tillfredsstäld med Kongl. Maj:ts förslag eller Stats-Utskottets bearbetning deraf, stannade vid det beslut, att endast till Kongl. Maj:ts disposition för domänernas förvaltning under år 1878 ställa ett bestämdt penningeanslag, hvilket beslut sedermera äfven af Första Kammaren biträdades. När man betänker det intresse, med hvilket frågan då omfattades af alla, och icke minst af Herr Statsrådet och chefen för finansdepartementet, har det icke kunnat annat än väcka min förundran att finna, hurusom detta intresse åtminstone till en början syntes hafva öfvergått till en nästan fullkomlig likgiltighet. Herr departementschefen affärdar i år i sitt yttrande till statsrådsprotokollet denna fråga med några korta punkter. Han erinrar först derom, att "sedan Riksdagen till bestridande af kostnaderna för förvaltning af kronans till utarrendering afsedda fasta egendom å extra stat för 1878 anvisat ett belopp af 75,000 kronor, hafva genom nådigt beslut af den 9 sistlidne Not vember åtgärder blifvit vidtagna för ordnande af domänernas centrala förvaltning, hvarför inom Kammarkollegium bildats en särskild afdelning, samt för de dem rörande ärendens handläggning i orterna, till hvilken i vissa län af Kongl. Maj:t för året 1878 förordnats särskilda domänintendenter". Han tillägger derefter: "Dermed har åsyftats att för denna förvaltning vinna stödet af verklig förtrogenhet med jord¹, brukets förhållanden, och det torde få antagas, att den sakkännedom som sålunda kommer myndigheterna till godo, skall gifva den bästa ledning för en förnyad framställning i fråga om grunderna för domänväsendets ordnande". Slutligen tillägges en punkt, som förefaller något otydlig, men hvars andemening dock torde vara den, att Herr finansministern väl funnit sig i hufvudsaken tillfredsstäld med nu vidtagna provisoriska anordning, men likväl anser sig ännu böra dröja något med framställning om förvaltningens definitiva ordnande. Då han här beträffande förvaltningsreglorna förklarar, att man måste invänta ytterligare sakkännedom, innan förslag i frågan kan för Riksdagen framläggas, så ligger utan tvifvel deri ett erkännande, att tillräcklig sakkännedom skulle hafva saknats, då förslag förra gången framlades — och ändå kämpade Herr departementschefen då med alla de vapen, som stodo honom till buds, för att bringa frågan till slut. Om, såsom jag antager, häri ligger ett medgifvande, att förslaget då för hastigt framkommit, huru skall man väl bedöma det yttrande, som Herr finansministern vid nämnda tillfälle fälde i Kammarren, nemligen att det vore en "mattighetsförklaring" Kammarren afgäve, derest den icke fattade ett afgörande beslut i frågan.

Och huru skall nu i öfrigt denna punkt om förvaltningsreglorna förstås, om ej så att länsstyrelserna i de 9 län, för hvilka domänintendenter blifvit bestämde, skola genom dessa intendenter vinna den sakkännedom, på hvilken förslag i ämnet framdeles skall kunna grundas? Men jag frågar då, hvarföre icke begagna sig af den sakkännedom, som ren och klar redan nu står att hos domänintendenterna erhålla, i stället för att vänta på en sådan sakkännedom genom de fattiga länsstyrelserna, från hvilka den måhända skall framträda i mindre rent och

*Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)*

klart skick? Länsstyrelsernas insigter lära väl ändock aldrig, hvad sjelfva jordbruket angår, komma att uppväga den sakkännedom, som måste anses hafva förefunnits redan hos den genom Herr departementschefens egen försorg tillsatta komité, hvilken beredt och behandlat denna fråga, och ännu mindre den, som representeras inom Riksdagen sjelf.

Hvad derefter beträffar sjelfva förvaltningens form eller de myndigheter, som skola ombesörja förvaltningen, så är denna nu i främsta rummet uppdragen åt Kammarkollegium såsom förvaltningens hufvudmyndighet, hos hvilken ärendena skola afgöras, på en särskild nybildad afdelning, af tre beslutande personer. Det har varit ett utmärkande drag hos det collegium, som hittills förvaltats statens fasta egendom, att allt hvad som rör den ständiga omtanken om denna egendom, har collegium skiljt från sig och lagt på länsstyrelserna. Sålunda åligger det länsstyrelserna att, när arrendetiden för en egendom nalkas sitt slut, sjelfmant vidtaga alla de åtgärder, som erfordras för upprättande af förslag till nytt arrende och att dermed till collegium inkomma; att tillse, att ekonomiska besigtningar och syner varda i vederbörlig ordning hållna; att förvara och bevaka alla löftesförbindelser samt tillse att vederhäftige personer alltid stå i borgen för arrendevilkorens fullgörande o. s. v. Med denna omtanke följer naturligtvis ett stort ansvar i och för tillsynen att icke något försummas; men likasom omtanken i förenämnda hänseenden är skiljd från collegiet, så gäller det samma äfven om ansvaret. Collegium har der egentligen att utöfva sin beslutande rätt vid de framställningar, som göras af länsstyrelserna eller af enskilda och hvaröfver länsstyrelserna merendels höras. Jag kan icke neka till, att de göromål, som sålunda återstå för Collegium synas mig vara af en ganska obetydlig beskaffenhet. De hufvudsakligen förekommande äro: antagandet af arrendator — något som för närvarande, då högsta anbudet, hvarför nöjaktig säkerhet ställes, skall godkännas, naturligen måste vara en mycket enkel sak, — medgifvandet af arrendes transport från en person på en annan, hvilket icke heller kan vara besvärligt eller konstigt, bestämmandet, huruvida syner skola öfverklagas eller icke, och, i senare fallet handlingarnes öfversändande till länsstyrelserna med uppdrag att, derest icke anmärkta bristfälligheter varda afhjulpna, vidtaga för ändamålet erforderliga åtgärder, samt anbefallandet af förfrågning huruvida optionsberättigade personer vilja begagna sig af deras optionsrätt. Sådana äro de enkla åtgärder, som på Kammarkollegium ankomma — och för dessa åtgärder är nu satt ett beslutande Collegium af 3 personer! Om man jemför deras arbete med det, som Kommerskollegium har sig förelagdt, äfven sedan en mängd göromål derifrån förflyttats, så måste tydligen framgå, att det senare collegiet har ett Herkulesarbete i jemförelse med det, som komme att hvila på den ifrågavarande afdelningen af Kammarkollegium.

Att icke heller den collegiala formen är passande för en sådan förvaltning, ber jag att få visa genom att framlägga exempel uppå den tidsutdrägt med hvilken ärenden hos Kammarkollegium, efter hittills vunnen erfarenhet, behandlas. Det finnes en föreskrift från

Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)

sjuttonhundratalet derom, att *två år*, innan nytt arrende tillträdes, skola från länsstyrelsen till Kammarkollegium inkomma fullständiga handlingar i ärendet; — så lång tid efter ärendets fullständiga utredning fordrar Kollegium, för att saken skall vara färdig i rätten tid. Om således ett arrende skall vidtaga den 14 Mars 1881, skola de erforderliga handlingarne insändas till Kammarkollegium i Mars 1879 och de förberedande åtgärderna från länsstyrelsens sida alltså redan under loppet af år 1878 vidtagas. Man må nu icke tro, att detta är något antiqveradt stadgande; tvärtom, år 1873 har utgått ett cirkulär med påminnelse om dess efterlevande. I öfrigt kan nämnas, att Kammarkollegii beslut, af den art jag förut haft tillfället nämna, kräfva en, ofta två månader och någon gång deröfver, från den dag beslutet fattades, för att komma i länsstyrelsens händer. Jag tror, att man måste erkänna, det en dylik förvaltning icke är sådan, som i närvarande tidpunkt är önskelig, och jag kan icke heller neka, att den nästan ängsliga angelägenhet, med hvilken finansministern flera gånger under sistlidne riksdag sökte öfvertyga Riksdagen om, huru mån han var derom, att antalet af domänförvaltningens tjänstemän icke skulle öfverstiga det nödvändiga, något förundrar mig nu, då han ansett en kollegial myndighet böra sättas i spetsen för handläggning af dessa ärenden.

Utan afseende å denna, som det synes, mindre behöfliga tillökning i personalen, förefaller det mig, som kostnaden för domänernas förvaltning, sådan den nu ordnats hos ett Kollegium, redan af sådan anledning vore större än nödigt, och Herr finansministerns yttrande i dag gifver utsigt på dess ytterligare tillväxt. På sätt af Utskottets betänkande synes, har anslaget för domänernas förvaltning under sistlidna år ökats med 3,000 kronor, hvilket belopp vid årets ingång beviljades Kammarkollegium, då hospistalshemmanen indrogos till statsverkets omedelbara förvaltning. Länsstyrelsen i Malmöhus län, som fick åtaga sig den närmare vården af mera än en fjerdedel af dessa hemman, och dervid säkerligen hade minst lika mycket omtanka och besvär vid vården af denna fjerdedel, som Kammarkollegium vid vården af det hela, fick dock sköta de ökade göromålen *utan* förökadt anslag.

Öfvergår jag härefter till förhållandena inom lokalstyrelserna, finner jag, att för nio län förordnats tillsättande af domänintendenter. Enligt Kongl. Brevet den 9 November 1877 hafva dessa domänintendenter i uppdrag i främsta rummet att sköta de yttre angelägenheterna och, om tiden det medgifver, äfven att vara föredragande hos länsstyrelsen, och böra dessa personer vara i jordbruksförhållanden kunnige män. Så länge emellertid det stadgandet kvarstår, att i afseende å egendomarnes häfd, stängsel och byggnader skola vid dessa arrenden iakttagas allmänna lagens bestämmelser och att pröfningen, huruvida dessa iakttagits, skall ligga i domstolarnes hand, förstår jag verkligen icke, hvilken jordbrukets lyftning kan väntas af domänintendenternas verksamhet. Enligt min åsigt äro dessa domänintendenter för tidigt komna till verlden. Först när de band, jag omnämnt, blifvit lösta, kommer en egentlig verksamhetskrets för dylika

tjenstemän att yppa sig. Men äfven om förhållandet härutinnan varit annorlunda, kan jag ej anse det vara en klok anordning, att, då länsstyrelsen endast är en rådgifvande myndighet i förhållande till Kammarkollegium, som är beslutande, denna rådgifvande, i jordbruksförhållanden icke speciellt sakkunniga myndighet af deruti sakkunnig myndighet mottager råd, hvilka man kan tänka sig icke behöfva komma till den beslutande myndighetens kännedom, emedan de möjligen på förhand blifvit af den icke sakkunniga myndigheten förkastade? Detta är en principiell felaktighet, som jag anser nödigt påpeka. Är domänintendenten föredragande hos Konungens Befallningshafvande, så måste visserligen hans mening, åtminstone i form af skiljaktighet, komma till Kammarkollegii kännedom; men är han icke föredragande, såsom i flera län är händelsen, kan det lätt hända, att hans råd och förslag af länsstyrelsen anses något äfventyrliga och underkännas, samt alltså icke ens komma till Kammarkollegii kännedom.

I fråga om de yttre göromål, som åligga domänintendenterna, gälla stadgandena i det förut omnämnda Kongl. Brevet den 9 November 1877. Utom åtskilligt af mindre betydighet som der finnes upptaget, torde deras hufvudsakliga göromål kunna hänföras till två slag, deraf det ena att vara närvarande eller förrätta ekonomiska besigtningar samt såsom kronans ombud deltaga i laga syner, der nemligen egendomen är af betydighet eller de, på grund af andra omständigheter, af Konungens Befallningshafvande dertill förordnas. Hvilka de omnämnda särskilda omständigheterna kunna vara, har jag något svårt att förstå, men såsom en egendom af betydighet torde väl ingen kunna anses, som ej eger ett värde af 40 à 50,000 kronor. Härmed inträffar emellertid det förhållande, att ingen enda domän finnes af detta värde, som skall år 1879 afträdas, och det är just å de egendomar, hvilka år 1879 skola afträdas, som laga till- och afträdessyner under året 1878 skola förrättas.

Det andra göromålet, som torde vara förtjent att omnämnas, är verkställandet af nödiga undersökningar och beskrifningar af de egendomar som skola utarrenderas, samt uppskattningen af minimi- och maximi-arrendena enligt 1863 års kungörelse.

Enligt hvad känt är, har nu mera maximibestämmelsen så godt som ingen betydelse, utom i det fall, då optionsrätt för gamla domäner förekommer. Maximibestämmelser åter på hemman, underkastade optionsrätt enligt 1863 års förordning, äro efter min uppfattning de enda egentligen viktiga yttre förrättningar, som äro åt domänintendenten anförtrödd. I detta afseende inträffar äfven för år 1878 ett egendomligt förhållande. Jag kan nu icke känna till de grunder Herr chefen för finansdepartementet haft vid bestämmandet af de län, för hvilka domänintendenter för året 1878 skulle finnas, men har han icke tagit denna viktiga sak i öfvervägande, så hafva förhållandena för honom gestaltat sig särdeles ogynnsamt. Förhållandet är nemligen det, att år 1881, det år för hvilket arrenden under detta år skola af domänintendenterna beredas, afträdes icke några sådana gamla domäner till större antal för alla de nio län, för hvilka domänintendenter

*Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)*

Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts.)

skolat tillsättas, än endast fem, med ett sammanräknadt taxeringsvärde af 55,800 kronor, under det att i Hallands län, der domänintendent icke finnes, två sådana domäner skola afträdas, taxerade till sammanlagdt 82,000 kronor och i Stockholms län icke mindre än tio sådana, med ett sammanräknadt taxeringsvärde af 226,500 kronor, således sammanräknadt ungefär fem gånger så mycket, som finnes i de nämnda nio länen tillsammans. Som sagdt är, har förhållandet härutinnan icke blifvit taget i öfvervägande af Herr finansministern vid bestämmandet af domänintendenternas verksamhetsområden, så måste erkännas, att stor otur varit rådande. De göromål, som domänintendenterna i de län, der de icke blifvit förordnade till föredragande, hafva att utföra skola, efter hvad mig synes, blifva så obetydliga, att jag icke kan annat än anse, att det för Riksdagen skulle vara af stort intresse att efter detta års förlopp få kännedom om de af dem vidtagna åtgärder.

I de län åter der domänintendenterna hafva i uppdrag att föredraga inför Konungens Befallningshafvande, hafva de ett vidsträckt fält för sin verksamhet. I afseende härå möter åter den svårigheten, att för deras ställning inom länsstyrelsen icke finnes något reglementerad, så att t. ex. en stor ovisshet råder, huruvida, då domänintendenten finnes på platsen, landskamreraren är befriad från all omtanke och ansvar, och detta uteslutande hvilar på domänintendenten och landshöfdingen, eller om äfven landskamreraren bör deltaga deri. Hans ställning inom länsstyrelsen, då landshöfdingen är borta, är också mycket oklar. Sådant kan gå an under en kortare tid, såsom ett år, men på längden blifver ställningen intrasslad och mycket svår.

En kostnad, som följer med den nu varande provisoriska organisationen och som jag icke kan inse, hvad nytta den medför, är, att två af hushållningssällskapets förvaltningsutskott utsedde sakkunnige män skola vara närvarande vid *alla* maximi- och minimi-arrendens bestämmande. Det kan vara mycket berättigadt, att de skola vara närvarande vid förrättningar rörande sådana arrenden, der optionsrätt eger rum och der det gäller att tillse, att af förre arrendatorn, om han vill begagna sin optionsrätt, arrendet blifver betaldt med hvad derför bör betalas, men i alla de fall der arrende-afgiften bestämmes genom fri täflan, kan jag icke finna annat, än att godtgörelsen till dessa personer, som erhålla ersättning för sitt besvär enligt femte klassen af resereglementet, är fullkomligt bortkastad.

Den tredje myndigheten, som skall deltaga i förvaltningsbestyren, är länsstyrelserna. Huru mycket dessa redan förut äro öfverhopade af göromål, är väl bekant, samt äfven af Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet medgifvet, och det torde icke kunna nekas, att denna nya tillökning af bestyren sätter dem snart sagdt i en ställning, att åt ärendena icke kunna egna den uppmärksamhet, som af tjänstemän i allmänhet kräfves.

Om jag nu för anställande af en jemförelse med den närvarande provisoriska anordningen skulle våga mig fram med hvad domänkommitén i detta fall föreslagit, vet jag väl, att man mot mig skall an-

Angående
förvaltningen
af statens
domäner.
(Forts).

märka, att jag naturligtvis är intresserad för det af denna komité afgifna förslagens framgång, efter som jag deltagit i komiténs arbeten. Jag skulle dock icke vara en vanlig menniska, om jag, efter det uppdrag jag haft till utredning af en vigtig samhällsfråga, hvaråt jag egenat flera månaders arbete, icke skulle hysa ett varmt intresse för densammans lyckliga lösning, och jag vågar mig derföre fram, äfven med äfventyr att utsätta mig för anmärkningar af nämnda beskaffenhet. Vi hafva sett beskaffenheten af den närvarande förvaltningsformen. I dess ställe hade komitéen uppsatt en styrelse med *en* person i spetsen, som hade afgörande röst, och denna styrelse skulle hafva all omtanken och bära allt ansvaret samt till sitt biträde i orterna omedelbart använda de i jordbruk och affärsförhållanden sakkunnige personer, som nu benämnas domänintendenter. Jag frågar, om icke denna anordning, vare sig sammanslagning af den nya domänstyrelsen med skogsstyrelsen eger rum eller icke, är vida mera tilltalande än det sätt att lösa frågan som nu provisoriskt blifvit användt.

Ser jag vidare på kostnaden för de särskilda förvaltningsformerna, så gestaltar den sig äfven helt olika. Jag har i min motion gjort en kostnadsberäkning, beroende, hvad centralstyrelsen beträffar, af Kongl. Maj:ts förslag i ämnet till sistlidne riksdag. Enligt mitt förslag skulle årliga kostnaden för förvaltningen af kronans domäner uppgå till 94,600 kronor. Beräknar jag kostnaden för den nuvarande förvaltningen af samma domäner, efter den nedprutning Stats-Utskottet deruti gjort, till 78,000 kronor och dertill lägger dels 10,000 kronor till resekostnadsersättning för domänintendenter, dels ock 6,000 kronor, aflöning åt ett ordinarie kammarråd, som uteslutande är upptagen med mål rörande domänförvaltningen, så får jag en summa af 94,000 kronor. Lägges dertill den, utöfver hvad redan sagdt är, i Kammarkollegii stat ingående kostnad för domänförvaltningen, hvilken, då förökadt anslag af 3,000 kronor begärdes och erhöles med afseende å Serafimerordensgillet indragna egendomar till ett antal af omkring 400, måste för de gamla betydligt värdefullare domänerna till antal af omkring 800, beräknas uppgå till minst 6,000 kronor, finner jag, att nuvarande kostnaden enligt Utskottets förslag uppgår till åtminstone 100,000 kronor. Men härtill kommer, att för den af mig föreslagna kostnaden skulle förvaltas *alla* statens domäner, under det att enligt nuvarande anordning med domänintendenter i 9 län förvaltas endast ungefär $\frac{2}{3}$ af domänerna, hvaremot för återstående $\frac{1}{3}$, som ligger mera spridd och hvars förvaltning således är kostsamare, icke blifvit i jordbrukshänseende beräknadt ett enda öre. Äfven prisbilligheten talar sålunda betydligt till förmån för komiterades förslag.

Jag fögnar mig öfver de yrkanden, som här blifvit framställda af två föregående talare derom, att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t begära att till nästkommande års riksdag få motse ett förslag i ämnet, och jag önskar all framgång deråt.

I anseende till den långt framskridna tiden och då ytterligare många ledamöter anmält sig vilja tala angående det förevarande äm-

net, uppsköts den vidare öfverläggningen till kl. 7 e. m., då enligt utfärdadt anslag detta sammanträde komme att fortsättas; och åtskildes Kammarens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem,
Gustaf Westdahl.
